

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Diskurser om partnervåld

En analys av diskussioner på internetforum

Petronella Östberg

Masteruppsats (SOAM21)

VT24

Handledare: Julia Bahner

Abstract

Author: Petronella Östberg

Title: Discourses on Intimate Partner Violence – A Discourse Psychology

Analysis on Internet Forums

Supervisor: Julia Bahner

Assessor: Elizabeth Martinell Barfoed

This study explores how victims and perpetrators of partner violence in heterosexual relationships are perceived and constructed on Swedish internet forums, depending on perceived gender. Data was collected from a discussion forum for various everyday topics. A discourse analysis was conducted using critical discourse psychology, Foucault's concept of power, and Hirdman's gender system theory. The analysis included three threads: “Mutual Intimate Partner Violence”, “Physically Abusive Husband”, and “Psychologically Abusive Wife”. Male perpetrators were depicted as either impulsive or controlling. Female victims were portrayed as weak and subordinate, or weak for not changing their situation. Additionally, female victims were sometimes seen as provocative. Male victims were constructed as weak for deviating from gender norms but also as strong for acknowledging their victimhood, challenging traditional norms. Female perpetrators were depicted as deviant and sick, acknowledging their aggressiveness but minimizing power and control aspects. Forum interactions reflected and challenged existing gender norms and power dynamics concerning partner violence.

Keywords: partner violence, gender norms, discourse analysis, gender system theory, power relations.

Förord

Jag vill tacka min handledare Julia Bahner som varit ett stort stöd vid skrivandet av uppsatsen. Dina råd och tips har guidat och hjälpt mig genom hela processen och hållit min motivation uppe!

Jag vill även tacka vänner och familj som stöttat mig under denna process. Ett särskilt tack riktat till mina vänner Karin och Sam. Slutligen vill jag tacka mina föräldrar Annika och Fredrik Östberg, samt min partner Maleke Ebanks som funnits med och stöttat mig under denna resa. Ert stöd har varit otroligt värdefullt!

Petronella Östberg

Lund, 2024

Innehållsförteckning

1. Problemformulering	5
1.1 Syfte & frågeställningar	6
2. Bakgrund	7
2.1 Samhället, könsnormer och socialnämndens ansvar	7
2.2 Varför internetforum?	8
2.3 Begreppsdefinitioner	9
2.3.1 Våld i nära relationer	9
2.3.2 Typer av våld	9
2.3.3 Normaliseringsprocessen	10
3. Tidigare forskning	11
3.1 Kunskapssökning	11
3.2 Upplevelsen av våldsutsatthet	12
3.3 Uppfattningen av våldsutövare och våldsutsatta	13
3.4 Internetforum och stödgrupper online	16
3.5 Sammanfattning av tidigare forskning	19
4. Teoretiska perspektiv	20
4.1 Kritisk diskurspsykologi	20
4.1.1 Tolkningsrepertoar	22
4.2 Genussystemet	22
4.3 Användning av teoretiska begrepp	24
5. Metod	25
5.1 Socialkonstruktionistisk kunskapsansats	25
5.2 Kvalitativ metod och textanalys på internetforum	26
5.3 Urval	27
5.4 Tillvägagångssätt	29
5.4.1 Diskurspsykologi som metod	29
5.4.2 Bearbetning och analys	30
5.5 Min positionering	31
5.6 Forskningsetiska överväganden	32
5.7 Studiens tillförlitlighet	33
6. Resultat och analys	34
6.1 Impulsiv eller kontrollerande man?	35
6.1.1 Impulsiv	35
6.1.2 Kontrollerande	37
6.1.3 Tolkningsrepertoarer	39
6.2 Svag eller provocerande kvinna?	40
6.2.1 Svag	40
6.2.2 Provocerande	43
6.2.3 Tolkningsrepertoarer	46

6.3 Tabubelagd man	47
6.3.1 Tolkningsrepertoarer	53
6.4 Sjuklig kvinna	54
6.4.1 Tolkningsrepertoarer	58
6.5 Hierarkier av våld	59
6.5.1 Tolkningsrepertoarer	64
7. Diskussion	65
7.1 Avslutande diskussion	65
7.2 Förslag till framtida forskning	69
Referenser	71

1. Problemformulering

I Sverige betraktas våld i nära relationer som ett samhällsproblem och samhället anses ansvara för att uppmärksamma och ingripa i situationer där våld förekommer (Moser Hällen & Sinisalo 2018a, s. 15, 17). I svensk kontext diskuteras ofta mäns våld mot kvinnor då forskning främst är inriktad mot det (Moser Hällen & Sinisalo 2018a, s. 17). Det är inte bara forskningen som har denna inriktning utan denna hegemoniska diskurs har genomsyrat det svenska samhället i stort (jfr Hirdman 2001, s. 5; Moser Hällen & Sinisalo 2018a, s. 15–16). Även politiskt ligger fokus på mäns våld mot kvinnor och regeringen har sedan år 2017 jobbat för en varaktig nationell strategi för att motverka problemet (Jämställdhetsmyndigheten 2022, s. 10). När våld i nära relationer studeras är förståelsen för kön och könsnormer central då det är en grundläggande del av samhällsdiskursen.

Könsnormer konstrueras och lärs in tidigt i livet då flickor och pojkar som barn behandlas olika för att passa in i de manliga och kvinnliga könsrollerna (Mattsson 2021, s. 52). Konstruktioner av manligt och kvinnligt som motsatser förstärker stereotypa föreställningar om kategorierna samt föreställningar om vad som är önskvärt och normalt (Mattsson 2021, s. 48). När någon avviker från normerna för vad som är manligt eller kvinnligt blir de "oriktiga" män eller kvinnor (Mattsson 2021, s. 170). Föreställningar om kön och könsnormer reproduceras överallt i samhället, inklusive på internet, genom ageranden och språkbruk (jfr Mattsson 2021, s. 52–53).

Könsnormer reproduceras bland annat på internetforum och påverkar diskurser kring sociala fenomen (Gunnarsson 2018, s. 15–16). Internetforum har blivit mer utbrett under senare år och möjliggör för individer att ställa frågor och söka stöd hos stora grupper av människor oberoende av geografisk plats (Li & Feng 2015, s. 303–304). Internetforum och stödgrupper online har visat sig fungera som verktyg för stöttning och gemenskap för individer i behov av stöd (Klarare, Carlsson & Mattsson 2022, s. 1745). På forumen kan specifika ämnen diskuteras, ibland med likasinnade eller personer som besitter kunskap som kan hjälpa till med praktisk information (Erčulj & Mrevlje 2023, s. 734; Klarare, Carlsson & Mattsson 2022, s. 1745). Vidare kan de som söker sig till internetforum förbli anonyma, vilket kan

vara en fördel då de kan diskutera ohämmat (Berg 2022, s. 170; Li & Feng 2015, s. 304). Anonymiteten möjliggör även för andra deltagare i forumet att uttrycka sig ohämmat, både stöttande och kritiserande (Li & Feng 2015, s. 304, 317). Det som skrivs i forumet kan påverka samtliga deltagares reaktioner på och uppfattning av den stödsökande individen samt problemen som diskuteras (Li & Feng 2015, s. 317). Det är inte bara stödsökande individer och deltagare som påverkas av de diskussioner som sker på internetforum. I dag pågår diskussioner på internetforum som påverkar det sociala arbetets utformning och det svenska samhället i stort (Clemens 2024; Ranstorp & Ahlerup 2023, s. 188, 190).

Allmänhetens kunskap om och uppfattning av våld i nära relationer påverkar samhällets beredskap i agerandet mot våld i nära relationer. Synen på våldsutsatta och våldsutövare påverkar allmänhetens villighet att ingripa, vad som görs för att förebygga våld i partnerrelationer, samt vilken hjälp som erbjuds av samhället (Alfredsson, Ask & von Borgstede 2016, s. 62–63). Amerikansk forskning visar att kön spelar roll i hur våld i partnerrelationer tolkas, där kön används som en markör för lämpligt beteende (Allen & Bradley 2018, s. 373). Studier visar att den svenska allmänhetens uppfattning är att främst kvinnor är utsatta för våld i nära relationer med män som huvudsakliga förövare av fysiskt våld (Alfredsson, Ask & von Borgstede 2016, s. 61). Reaktioner på våld samt bedömning av skador och konsekvenser påverkas av parternas kön (Allen & Bradley 2018, s. 374, 383–384; Sikström et al. 2021, s. 14).

Då våld i nära relationer är ett samhällsproblem är det viktigt att ta fasta på hur det bör bemötas. Uppfattningar om partnervåld förekommer i samhället i stort, såväl som på internetforum. Forskning om hur synen på våldsutsatt och våldsutövare påverkas av kön i en svensk kontext är knapphändig. Vidare saknas studier om hur våldsutsatta och våldsutövare konstrueras på svenska internetforum. På grund av bristen på svenska studier ser jag det som relevant att undersöka hur våldsutsatta och våldsutövare i partnerrelationer uppfattas och konstrueras på internetforum i en svensk kontext.

1.1 Syfte & frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka hur våldsutsatta och våldsutövare i situationer med partnervåld i heterosexuella relationer uppfattas och konstrueras av deltagare

på internetforum i en svensk kontext, beroende på om de förstås som man eller kvinna. Syftet undersöks med hjälp av följande frågeställningar:

1. Vilka diskurser skapas kring våldsutövare respektive våldsutsatta i partnerrelationer beroende på kön på diskussionsforum på internet?
2. Hur påverkar interaktionen mellan diskussionsforumets deltagare diskursen kring könsnormer och maktrelationer i förhållande till partnervåld?

2. Bakgrund

Avsnittet presenterar könsnormer och deras påverkan på samhället, socialnämndens ansvar vid våld i nära relationer samt internetforums relevans för studien. Vidare görs begreppsdefinitioner av vad våld i nära relationer är, olika typer av våld och normaliseringsprocessen.

2.1 Samhället, könsnormer och socialnämndens ansvar

Redan i ung ålder konstrueras könsnormer och lärs ut till barn då pojkar och flickor behandlas olika genom exempelvis att pojkar tilltalas med en hårdare ton medan flickor tilltalas med mjuka, lågmälda toner (Mattsson 2021, s. 52). Genom det hårda sättet att tilltala pojkar lär de sig att vara hårda medan flickor lär sig att vara mjuka bakgrundsfigurer (jfr Mattsson 2021, s. 52). Den dikotomiserade konstruktionen av manligt och kvinnligt förstärker stereotypa föreställningar vilket formar och förstärker föreställningar om vad som är normalt (Mattsson 2021, s. 48). Den manliga normen är att vara robust, rå och stark vilket genom denna logik gör den kvinnliga normen till att vara skör, nätt och svag (jfr Mattsson 2021, s. 51–52). Att avvika från könsnormerna gör individen till en “oriktig” man eller kvinna (jfr Mattsson 2021, s. 170). Samhällets syn på avvikande män och kvinnor belyser hur könsnormer påverkar det sociala arbetets reaktioner på handlingar som avviker från sagda normer, exempelvis hur våldsamt beteende uppfattas olika beroende på kön och genus. Normer påverkar även klienternas uppfattning om sig själva.

Uppfattningen och förståelsen av våld i nära relationer är betydande inom socialt arbete då socialtjänsten är den samhällsinstitution som har huvudansvar över

erbjudandet av skydd och stöd för våldsutsatta (jfr Moser Hällen & Sinisalo 2018b, s. 109). Uppfattningen och förståelsen av våld i partnerrelationer samt vem som anses vara offer och förövare påverkar samhällets insatser för att ingripa i dessa situationer, exempelvis baserat på vilken könstillhörighet den våldsutsatta har. Detta är dock något som inte problematiseras i Moser Hällen och Sinisalos (2018a, s. 17) resonemang då de utgår från ett fokus på *mäns våld mot kvinnor*.

Det är inte bara professionellas och privatpersoners *uppfattning* av våld och könsnormer som påverkar socialt arbete. Det finns även lagar som styr arbetet kring våld i nära relationer. Enligt 5 kap 11 § Socialtjänstlagen (SFS 2001:453) ska socialnämnden verka för att brottsutsatta får stöd och hjälp med särskild beaktning för “kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående” och deras behov av hjälp och stöd för en förändring av situationen. Vidare ska socialnämnden enligt 5 kap 11 a § SoL arbeta för att se till att “den som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende”. Detta innebär att socialnämnden enligt lag behöver ha beredskap för att hjälpa både offer och förövare vid situationer med partnervåld.

2.2 Varför internetforum?

Internetforum är en typ av social media som skiljer sig från andra typer av sociala medier genom att vara ämnat specifikt för diskussioner (Internetstiftelsen 2024). På internetforum kan människor mötas för att diskutera specifika ämnen i en offentlig sfär. Nästan alla i Sverige som använder internet använder även sociala medier (Svenskarna och internet 2024). Användandet av internetforum där diskussioner förs, såsom Flashback och Reddit, har ökat något under de senaste åren och år 2023 använde 22% av alla svenska internetanvändare Flashback (ibid.). Interaktionen som sker på internetforum är betydande för deltagarna precis som interaktioner i vardagslivet (Alstam 2016, s. 22). Människors liv online respektive offline är idag sammanflätade (ibid.).

Internetforum förändrar villkoren för hur individer presenterar sig själva och sitt aktörskap då internet skapar en spänning mellan anonymitet och gemenskap, det vill säga att de kan ta del av gemenskapen i grupper och uttrycka åsikter utan att behöva avslöja sin identitet (Berg 2022, s. 170). Vidare ger internet individer möjligheten att i förväg kontrollera, förändra och prova på sätt att agera innan de

tar del av ett socialt samspel. På så sätt kan individerna kontrollera vilken information som andra får ta del av, testa olika sätt att agera på och radera spåren efter agerandet om responsen inte är tillfredsställande (Berg 2022, s. 170–171).

Diskussioner på internetforum påverkar deltagare på individnivå men har även en inverkan på samhällsnivå. I dag pågår diskussioner på internetforum och sociala medier kring socialtjänstens tvångsomhändertaganden av barn, vilka har fått spridning utanför internet (Ranstorp & Ahlerup 2023, s. 1–2). Kampanjen har påverkat det svenska säkerhetsläget på en nationell nivå, samt Socialstyrelsens arbete för att nå ut med information gällande socialtjänstens arbete vilket har lett till att myndigheten aktivt försöker sprida grundläggande information via sociala medier (Clemens 2024; Ranstorp & Ahlerup 2023, s. 188, 190).

Den utbredda användningen av sociala medier och den möjlighet internetforum skapar att diskutera specifika ämnen med vem som helst oavsett geografisk plats gör det till en intressant arena att utföra studier på. Vidare är det intressant hur anonymitet och identitet påverkar deltagarnas möjligheter att uttrycka sig och interagera med varandra, samt hur det bidrar till konstruktionen av partnervåld och kön. Då människors liv online och offline är så pass sammanflätade blir det intressant att undersöka konstruktioner på internet eftersom de även kan påverka samhället i stort.

2.3 Begreppsdefinitioner

2.3.1 Våld i nära relationer

Våld i nära relationer definieras av Socialstyrelsen (2023, s. 22) som allt våld som utövas av en närstående mot en partner, ett barn, en förälder, samt mot syskon. Studiens fokus ligger på närståendes våld mot en partner vilket kommer att benämnas som *partnervåld*. Partner definieras i denna studie som nuvarande eller tidigare pojk-/flickvän, make/maka eller sambo där båda parter är över 18 år (Addington & Perumean-Chaney 2014, s. 201).

2.3.2 Typer av våld

Våld som utövas mot vuxna kan ha olika karaktär såsom *psykiskt våld*, *fysiskt våld*, *sexuellt våld*, *latent våld*, *försummelse*, *materiellt våld*, *ekonomiskt våld*,

våld mot husdjur och *digitalt våld* (Socialstyrelsen 2023, s. 28–29). *Psykiskt våld* kan bland annat vara kontroll, isolering, trakasserier, hot och tvång. *Fysiskt våld* kan vara allt från en knuff och en örfil till våld med tillhyggen. *Sexuellt våld* är alla former av påtvingade sexuella handlingar och sexuella trakasserier. *Latent våld* innebär att leva med rädslan för att bli utsatt för våld. *Försummelse* innebär att den våldsutsatta behöver hjälp i form av bland annat mat, hygien och medicinering men förvägras detta, får för mycket, för lite eller felaktig hjälp. *Materiellt våld* är när den våldsutsatta blir bestulen på eller får sina personliga tillhörigheter förstörda. *Ekonomiskt våld* är bland annat hot om, begränsningar eller kontroll av ekonomiska tillgångar, samt förhindrandet av att arbeta för en inkomst. *Våld mot husdjur* innebär att fysiskt skada eller hot om att skada husdjur i den våldsutsattas närhet (Socialstyrelsen 2023, s. 28). *Digitalt våld* innebär övervakning av sociala medier och kontroll över var den våldsutsatta befinner sig, spridning av privata bilder på internet och att motta hotfulla meddelanden (Socialstyrelsen 2023, s. 29). En del typer av våld är brottsliga, såsom fysiskt och sexuellt våld, samt hot, medan andra typer inte omfattas av dagens lagstiftning så som en del mekanismer för psykiskt våld, exempelvis hån och förolämpningar. Våld i nära relationer kan bestå av en kombination av olika typer av våld, sker främst i hemmet och kan vara svårt att upptäcka och uppmärksamma som utomstående (jfr Socialstyrelsen 2023, s. 28).

2.3.3 Normaliseringsprocessen

I en normaliseringsprocess av våldet sker en gränsförskjutning där den våldsutsattas livsutrymme minskar i takt med våldets normalisering och gränsen för vad som är acceptabelt och inte suddas ut (Lundgren 2012, s. 28–29). Gränsförskjutningen sker näst intill omärkbart och kan handla om vad som är att betrakta som våld och inte, vad som är en godtagbar motivering till våld, vad som är goda och onda handlingar (Lundgren 2012, s. 30–31). Även isolering är en del av normaliseringsprocessen där den våldsutsatta blir fysiskt och psykiskt beroende av våldsutövaren och lever genom denne (Lundgren 2012, s. 32). Genom detta utvecklas ett känslomässigt beroende till våldsutövaren och den våldsutsattas egna verklighetsuppfattning blir hotad, istället influeras den av våldsutövaren (Lundgren 2012, s. 33). Det känslomässiga beroendet gentemot våldsutövaren

stärks genom att våldsutövaren växlar mellan värme och våld och våldet upplevs till slut som en kärleksyttring (Lundgren 2012, s. 34).

Internalisering av våldet är en del av normaliseringsprocessen vilket innebär att den våldsutsatta tar över ansvaret för våldet (Lundgren 2012, s. 37).

Internaliseringen kan bero på isolering och att den våldsutsatta tar över våldsutövarens verklighetsuppfattning och syn på sin partner. Samtidigt som våldet internaliseras för den våldsutsatta så externaliseras det för den våldsutövande (Lundgren 2012, s. 40). Den våldsutövande behöver inte längre komma med orsaksförklaringar till våldet som hen utsätter sin partner för utan orsaken ligger hos den våldsutsatta, vilket är båda parter uppfattning på grund av dessa processer (ibid.).

3. Tidigare forskning

Avsnittet inleds med en beskrivning av kunskapssökningen, följt av tidigare forskning om upplevd våldsutsatthet, uppfattningen av våldsutövare och våldsutsatta i partnerrelationer, samt forskning kring internetforum och stödgrupper online. Avsnittet avslutas med en sammanfattning av den forskning som redogjorts för.

3.1 Kunskapssökning

Artiklar om olika aspekter av våld i nära relationer samt internetforum inhämtades från databaserna LubSearch och Google Scholar. Artiklarna som använts för att kartlägga det aktuella kunskapsläget har varit peer reviewed för att säkerställa dess vetenskapliga kvalitet. Sökkriterier för tidigare forskning var att artiklarna skulle ligga nära studiens ämne, både svenska och internationella perspektiv skulle inkluderas och att de på något sätt bidragit till en förståelse av det aktuella ämnet. Avgränsningar som gjorts var att det skulle handla om upplevelsen av och uppfattningen om partnervåld, våldsutsatta eller våldsutövare inom partnervåld, samt internetforum och stödgrupper online och dess funktioner. För att hitta artiklar användes sökord på både svenska och engelska så som *partnervåld*, *intimate partner violence*, *våld i nära relationer*, *domestic violence*, *uppfattning*, *perception*, *offer*, *våldsutsatt*, *victim*, *förövare*, *våldsutövare*, *perpetrator*, *kvinna*, *female*, *woman*, *man*, *male*, *förekomst*, *prevalence*, *konsekvenser*, *consequences*,

stöd, peer support, online, internet, diskurs, discourse, community, där sökorden använts i olika kombinationer.

3.2 Upplevelsen av våldsutsatthet

I en spansk intervjustudie tillfrågades våldsutsatta kvinnor i partnerrelationer vilka faktorer som motiverade dem till att söka stöd (Puente-Martínez et al. 2023).

Genom en diskursanalys av intervjuerna återfanns sex huvudsakliga komponenter för stödsökande vilka var emotionella komponenter såsom rädsla för att dö, psykologiska attacker mot kvinnan såsom hot, maktspekter i relationen såsom kontroll över kvinnan, fysisk attack mot kvinnan, samt tillgången till informellt och formellt socialt stöd, det vill säga personligt nätverk respektive myndigheter och hjälporganisationer (Puente-Martínez et al. 2023, s. 7–8). Tendenserna att söka stöd ökade för kvinnorna i de fall våldet ökade eller när de upplevde att deras barn utsattes för risk. Vidare visade studien att de respondenter som sökt formellt stöd först hade sökt informellt stöd (Puente-Martínez et al. 2023, s. 10–11).

En intervjustudie om svenska kvinnors erfarenhet av våldsutsatthet i partnerrelationer identifierade kvinnornas upplevelse av vad som orsakat att våld uppstått (Wemrell 2023, s. 162). De orsaker till våldsutövande som de utsatta kvinnorna upplevde var att de hade eller påstod sig ha tillgång till resurser såsom utbildning och inkomst, deras handlingskraft och möjlighet att vara självständig, att de bröt mot könsnormer, att de gjorde motstånd, samt att deras partners kände sig underordnade i relation till dem (Wemrell 2023, s. 162–166). Alicia Puente-Martínez et al. (2023) och Maria Wemrells (2023) studier är relevanta då de lyfter fram emotionella och psykologiska orsaker till varför våldsutsatta kvinnor tror att de utsätts för våld samt deras ageranden.

I en australiensisk enkätstudie med öppna frågor undersöktes mäns upplevelser av partnervåld (Walker et al. 2020). Av resultatet framgick att män utsattes för en mängd direkt våldsamma beteenden av sina kvinnliga partners såsom fysiskt, verbalt, sexuellt, kontrollerande, dominerande och manipulerande våld, samt indirekt våld genom manipulation av andra i mannens omgivning (Walker et al. 2020, s. 219). Vidare beskrevs våldet som ett mönster av beteenden snarare än isolerade händelser. Männerna uppgav att det kontrollerande våldet kunde ta sig uttryck i form av dödshot, falska anklagelser hos myndigheter, samt sexuellt tvång

för att säkerställa medgörlighet (Walker et al. 2020, s. 219–220). När våldsutsatta män berättade för familj och vänner om våldet möttes de ibland av stöttning men även förvåning, misstro, likgiltighet, samt att de själva blev beskyllda för våldet. Vidare upplevde männen att det var svårt att berätta om våldsutövarens kön då det fanns en rädsla kring att deras maskulinitet skulle ifrågasättas och att de uppfattades som svaga. De män som anmält våldet upplevde att de blev bemötta med misstro, förlöjligande och tvivel av polisen. Valet att inte anmäla våldet baserades ofta på rädsla för att inte bli trodd av polisen, rädsla för att själv bli gripen samt en oro kring brist på vittnen. Vidare utsattes män för hot från sin kvinnliga partner om att de inte skulle få träffa barnen om de gjorde en anmälan (ibid.).

Liknande resonemang om misstro kring manligt offerskap framkom i en svensk intervjustudie med våldsutsatta män där de upplevde att de inte erkändes som offer av samhället (Hellgren, Andersson & Burcar 2016, s 95). Vidare tonade männen själva ner sitt offerskap och bidrog därigenom till samhällets konstruktion av våld i nära relationer. För att få bekräftelse och förståelse för sina upplevelser önskade männen offerrollen samtidigt som de inte ville ses som offer i dess fulla bemärkelse då de tog avstånd från karaktärsdrag hos det ideala offret. Vidare betraktade sig männen som avvikande då offerrollen ofta förknippas med kvinnor i parrelationer och förövarrollen förknippas med män (ibid.).

Studierna av Arlene Walker et al. (2020) och Louise Hellgren, Louise Andersson och Veronica Burcar (2016) beskriver våldsutsatta mäns upplevelser vilket är relevant för att förstå könsskillnader i uppfattningar och konstruktioner av partnervåld.

3.3 Uppfattningen av våldsutövare och våldsutsatta

En amerikansk studie av Jennifer Andrus (2023) undersökte våldsutsattas indexikala (språklig markör) betydelser av ord, fraser och händelser vid våld i partnerrelationer och jämförde dessa med polisens indexikala betydelser. Andrus (2023, s. 446) menar att den indexikala och diskursiva formationen av partnervåld påverkar sociala och praktiska aspekter av våldet och konsekvenserna det får. I studien framkom det att våldsutsatta och poliser tillskriver situationer olika

indexikala betydelser, men Andrus (2023, s. 446) menar att polisens betydelser med störst sannolikhet tillskrivs större vikt då de besitter större samhälllig makt.

I en studie om sexuellt våld analyseras förhållandet mellan könsbundna diskurser och erfarenheter, baserat på berättelser om erfarenheter återfunna under *#prataomdet*, en svensk internetkampanj som uppmärksammar språk kring sexuellt våld (Gunnarsson 2018). Det framkom att många berättelser som framfördes under kampanjen adresserade svårigheter att klassa upplevelser som sexuellt våld på grund av en rådande diskurs där det sexuella våldet framställs som något avlägset som inte sker i vardagen (Gunnarsson 2018, s. 8). Då ordet "våldtäkt" har en stark diskursiv laddning upplevde många att de hade svårt att sätta och uttrycka gränser kring sex (Gunnarsson 2018, s. 8–10). Vidare upptäcktes en diskurs som säger att män är förövare och kvinnor är offer vilket ledde till att männens berättelser diskrediterades (Gunnarsson 2018, s. 11–13).

Delar av Lena Gunnarssons (2018) resultat kan liknas vid en finsk studie som undersökte konstruktionen på internetforum av manligt offerskap vid partnervåld utövat av kvinnor (Venäläinen 2020). Studien resulterade i att två konstruktioner av manligt offerskap utkristalliserades; män som försummade offer och män som överlägsna förövare (Venäläinen 2020, s. 777, 779). Gunnarsson (2018, s. 15–16) menar att relationen mellan diskursen och erfarenheterna formar verkligheten kring sexuellt våld då diskursen brister i att representera våld på ett adekvat sätt vilket kan leda till att våldet inte blir erkänt. Diskurser om kön och sexualitet påverkar förståelsen av mäns respektive kvinnors upplevelser av sex och sexuellt våld (ibid.). Liknande resonerar Satu Venäläinen (2020, s. 782–783) som menar att konstruktionerna av manligt offerskap reproducerar könsbaserade maktrelationer och diskussionen på internetforum bidrar till att upprätthålla rådande maktrelationer och könsnormer snarare än att utmana dem. Venäläinens (2020) och Gunnarssons (2018) studier, liksom Andrus (2023) studie visar hur språk och diskurs påverkar uppfattningen och bemötandet av våld i nära relationer, vilket kan bidra till förståelsen av hur diskussioner på internetforum påverkar normer kring partnervåld.

Eric Allen och Mindy S. Bradley (2018, s. 377) undersökte i en amerikansk studie hur kön på våldsutövare och våldsutsatt i våld i nära relationer påverkar

utomståendes uppfattningen om skadan som våldet orsakar och hur det uppfattas ur en kriminell synpunkt. Studien visade att utomstående bedömde mäns våld mot en kvinnlig partner som mer skadligt än det omvända, var mer benägna att rubricera mäns våld som brott, samt ansåg att det var mer angeläget att kontakta polisen när den våldsutövande är man (Allen & Bradley 2018, s. 383). Vidare ansågs skador vållade av manliga våldsutövare på kvinnliga våldsutsatta som allvarligare än i en omvänd situation, trots identiska scenarion (ibid.). Liknande resultat rapporterades av Sverker Sikström et al. (2021) i en amerikansk studie som undersökte skillnader i synen på allvaret i fysiskt och psykiskt våld i heterosexuella partnerrelationer. Det framkom bland annat att både utomstående kvinnor och män bedömde kvinnors berättelser om våldsutsatthet som allvarligare än mäns berättelser (Sikström et al. 2021, s. 15).

Allen & Bradleys (2018, s. 380) studie visade att utomstående kvinnor graderar både mäns våld mot kvinnor och kvinnors våld mot män som allvarligare än utomstående män. Skillnaden i graderingen av mäns våld mot kvinnor och kvinnors våld mot män var dock störst för utomstående kvinnor (Allen & Bradley 2018, s. 380–381). I studien av Sikström et al. (2021, s. 15) visade resultatet att berättelser som ursprungligen skrivits av män men manipulerats till ett kvinnligt narrativ bedömdes som mer allvarliga än originalberättelserna. Sikström et al. (2021, s. 15) anser att det indikerar att bedömarna tar hänsyn till språk och kontext i männens berättelser, vilka bedömdes allvarligare i tron att det var en kvinna som råkat ut för samma sak. Det framkom även att utomstående tenderar att bedöma fysiskt våld som allvarligare än vad den våldsutsatta gör, och psykiskt våld som mindre allvarligt jämfört med den våldsutsattas egna bedömning (Sikström et al. 2021, s. 9). Sikström et al. (2021, s. 15) menar att det kan bero på att upplevelser av psykiskt våld är svårare att förmedla eftersom det bygger på sekundär förstärkning. Slutligen framkom att både kvinnliga och manliga bedömare ansåg att kvinnor som utsätts för fysiskt våld är allvarligast och män som utsätts för psykiskt våld är minst allvarligt (Sikström et al. 2021, s. 15–16). Både Allen och Bradley (2018) samt Sikström et al. (2021) visar hur våldsutsattas och våldsutövares kön påverkar utomståendes uppfattning av våldets allvar vilket skapar förståelse för hur könsstereotyper kan påverka diskussioner kring och konstruktionen av partnervåld på internetforum.

En studie om den svenska allmänhetens uppfattning av partnervåld visade att uppfattningen om partnervålds utbreddhet är att det sker i cirka en fjärdedel av alla partnerrelationer i Sverige (Alfredsson, Ask & von Borgstede 2016, s. 61). Vidare är uppfattningen att psykiskt våld är vanligast förekommande. Kvinnor ansågs generellt mer troliga att vara utsatta för partnervåld. Samtidigt ansågs kvinnor mer benägna att utöva psykiskt våld medan män ansågs mer benägna att utöva fysiskt våld (ibid.). Uppfattningen om partnervåld var även att det är jämt fördelat mellan samhällsskikten, dock var det en väsentlig mängd respondenter som trodde att partnervåld var särskilt vanligt bland låginkomsttagare, icke-europeiska invandrare, i förortsområden, samt i par under 50 år (Alfredsson, Ask & von Borgstede 2016, s. 62). Undersökningen är relevant då den bidrar till förståelsen för hur partnervåld i svensk kontext konstrueras.

En studie undersökte svensk nyhetsmedias representation av kvinnor som utsatts för våld i partnerrelationer genom en diskursanalys (Karlsson et al. 2018). Fynden visade att de tidningar som undersöktes använde sig av en diskurs som betonade våldet som individualistiskt, det vill säga att varje fall är enskilt. I fall där förövaren var av icke-svensk bakgrund fokuserade artiklarna oftare på en strukturell syn på våld i partnerrelationer (Karlsson et al. 2018, s. 1513–1514). Förklaringsmodeller som används i de undersökta nyhetsartiklarna lade fokus på förövarens livssituation i form av alkohol- och drogkonsumtion, psykisk sjukdom, kriminalitet, socioekonomisk status, samt personlighetsdrag. Artiklarna refererade till och betonade förövarnas eventuella våldshistorik, samt händelser där bråk förekommit med antydning om att gräl orsakat våldet (Karlsson et al. 2018, s. 1514–1515). I några av artiklarna beskrevs en ojämn maktbalans i relationen så som fysisk storlek och beroendeställning till partnern men diskuterades aldrig i relation till maktobalanser i samhället (Karlsson et al. 2018, s. 1515). Medias representation av partnervåld är betydelsefull för att förstå hur samhället påverkas av hur partnervåld presenteras.

3.4 Internetforum och stödgrupper online

En slovensk studie undersökte kvinnors stödsökande i onlinegrupper (Erčulj & Mrevlje 2023). Studien baserades på inlägg från den slovenska online-stödgruppen *Women in Need* riktad till våldsutsatta kvinnor. Kvinnor som

sökte stöd i gruppen letade främst efter information och deltog inte i diskussioner i någon större utsträckning (Erčulj & Mrevlje 2023, s. 734). Många stödsökande slutade vara aktiva efter sitt första inlägg vilket Erčulj och Mrevlje (2023, s. 735) menar tyder på att de fått den information de sökte. Framför allt kvinnor som utsatts för våldtäkt sökte emotionellt stöd och majoriteten av de stödsökande fick olika typer av stöd från övriga deltagare, såsom information samt praktiskt och känslomässigt stöd. Trots erbjudandet om olika typer av stöd syntes ett bristande engagemang vilket forskarna menar påverkar effektiviteten i det stöd som erbjuds (ibid).

I en svensk intervju- och enkätstudie undersöktes förtroendet för deltagare i internetrörelsen #MeToo hos personer som delade med sig av sina erfarenheter av sexuella trakasserier och övergrepp (Hansson, Sveningsson & Ganetz 2021). Resultatet av studien visade att det tog tid att bygga upp förtroende inom internetrörelsen och att förtroendet minskade när den publika exponeringen ökade (Hansson, Sveningsson & Ganetz 2021, s. 672–673). Trots det minskade förtroendet vid ökad exponering så stärktes känslan av gemenskap inom rörelsen. Resultatet visade att det krävs en balans mellan öppenhet och trygghet för att skapa gemenskap som uppmuntrar till stöttning, samt anonymitet och distans för att skydda deltagarnas integritet och ge dem möjligheten att dela med sig av sina berättelser och stötta varandra utan rädslan att bli föremål för repressalier. När en balans uppnåtts mellan dessa komponenter skapades en trygg och gynnsam miljö för att i stor grupp hantera komplicerade problem (ibid.).

En nya zeeländsk studie undersökte, genom både kvalitativ och kvantitativ data, användbarheten av stödgrupper online för personer som sörjer, huruvida de minskar symtomen av sorg, samt de sörjandes upplevda positiva och negativa egenskaper hos stödgrupperna (Robinson & Pond 2019). En liknande studie genomfördes i svensk kontext där mammor som gått med i stödgrupper på Facebook för mammor som förlorat ett barn intervjuades (Klarare, Carlsson & Mattsson 2022).

Resultatet gällande huruvida symtomen hos sörjande minskade var ofullständigt i Ceit Robinson och Rachael Ponds studie (2019, s. 58). Däremot framkom genom den kvalitativa datan att sörjande personer som deltog i stödgrupper online

värdesätter grupperna på grund av den upplevda gemenskapen. Vidare ansågs det positivt att när som helst ha tillgång till grupper som kan ge känslomässigt stöd från andra med liknande upplevelser (ibid.), vilket även framkom i Anna Klarare, Tommy Carlsson och Elisabet Mattssons (2022) studie. I analysen framkom att mödrarna vände sig till olika grupper i olika syften beroende på vilka de ämnade mottagarna var samt att stödgrupperna bidrog till en känsla av gemenskap och att inte vara ensam i sorgen (Klarare, Carlsson & Mattsson 2022, s. 1744–1745).

De sörjande i Robinson och Ponds (2019, s. 58) studie menade att de fick möjlighet att uttrycka sig utan att stigmatiseras genom grupperna. Deltagarna upplevde att de blev accepterade och validerade av andra deltagare vilket hjälpte till i bearbetningsprocessen och återuppbyggandet av individers identitet (ibid.). De stödsökande i Klarare, Carlsson och Mattssons (2022, s. 1744–1745) studie valde att inte vända sig till stödgrupper med blandade medlemmar, exempelvis stödgrupper för föräldrar med sjuka barn. Istället använde de sig av stödgrupper specifikt för personer som förlorat ett barn då de upplevde att de kunde vara mer öppna och ärliga med sina erfarenheter och behov där. Det stöd de upplevde sig få var både emotionellt och informativt så som stöttande kommentarer men även praktisk information som exempelvis begravnings tjänster och juridiska råd. Inledningsvis sökte mödrarna främst stöd för att efterhand själva ge stöd till andra (ibid.). Mödrarna upplevde att de kunde uttrycka sina känslor obegränsat utan att känna att någon blev obekväm och de upplevde att de kunde få stöd när som helst vilket sågs som särskilt värdefullt (Klarare, Carlsson & Mattsson 2022, s. 1745–1746). Även i Robinson och Ponds (2019, s. 58) studie uppgav de stödsökande att grupperna bidrog till att de fick möjlighet att uttrycka sig utan att stigmatiseras. Deltagarna upplevde att de blev accepterade och validerade av andra deltagare vilket hjälpte till i bearbetningsprocessen och återuppbyggandet av individers identitet (ibid.). Klarare, Carlsson och Mattsson (2022, s. 1747) menar att känslan av gemenskap i sorgen och att inte vara ensam om sina upplevelser bidrar till resiliens och fortsatt liv trots livslång sorg.

Studier om stödgrupper och internetforum är relevanta eftersom de kan ge insikt i dynamiken på internetforum och varför människor vänder sig dit med känsliga ämnen vilket kan förklara varför diskussioner om partnervåld återfinns på internetforum.

3.5 Sammanfattning av tidigare forskning

Studier om upplevd våldsutsatthet visade att kvinnor söker stöd beroende på emotionella och psykologiska komponenter samt maktaspekter, fysisk utsatthet och tillgång till socialt stöd. Kvinnor uppger att orsaken till att deras partners provoceras och använder våld är för att kvinnorna uppfattas som självständiga, resursstarka eller att de bryter mot könsnormer. Vidare visar forskningen att män utsätts för både fysiskt och psykiskt våld samt att det finns en rädsla för misstro och förlöjligande om de berättar om sin våldsutsatthet. Våldsutsatta män upplever en ambivalens gentemot att uppfattas som offer då de vill bli bekräftade i sina upplevelser men ses inte som det ideala offret då det förknippas med kvinnor.

Studier om uppfattningen av våldsutövare och våldsutsatta visar att det finns könsskillnader gällande bedömningen av våldets allvar och utomståendes reaktion på våldet. Vidare gör diskursen kring sexuellt våld det svårt för utsatta att klassificera sina upplevelser som våld då det målas upp som något som inte sker i vardagslivet. Den svenska allmänhetens uppfattning är att våld är relativt vanligt förekommande i partnerrelationer i alla samhällsskikt, men att det är vanligare bland låginkomsttagare, invandrare, i förorter och bland par under 50 år. Psykiskt våld uppfattas som vanligast och kvinnor som mer troligt utsatta för partnervåld. Vidare uppfattas kvinnor mer benägna att utöva psykiskt våld medan män uppfattas mer benägna att utöva fysiskt våld.

Utomstående individer bedömer fysiskt våld som allvarigare än den våldsutsatta, och psykiskt våld som mindre allvarligt jämfört med den våldsutsatta. Vidare anses kvinnors berättelser om våldsutsatthet vara mer allvarliga än mäns. Kvinnor som utsätts för fysiskt våld ses som allvarligast drabbade medan män som utsätts för psykiskt våld anses minst allvarligt drabbade. I svensk medierapportering skrivs det om mäns våld mot kvinnor som individuellt orsakat medan strukturella faktorer nämns när förövaren är av utländsk bakgrund.

Forskning visar att internetforum och stödgrupper online har en betydande roll för stödsökande gällande en känsla av gemenskap. Genom stödgrupper online fick stödsökande stöttning och information. De kunde dela med sig av sina erfarenheter utan stigmatisering genom anonymitet eller genom att befinna sig i ett sammanhang där alla har liknande erfarenheter.

4. Teoretiska perspektiv

Följande avsnitt presenterar *kritisk diskurspsykologi* tillsammans med Michel Foucaults (1987; 2008) förståelse av *makt* som övergripande teorier för studien. Yvonne Hirdmans (1988; 2001) teori om *genussystemet* beskrivs för att undersöka konstruktionen av kön och genus i förhållande till hierarkier och dikotomisering. Kombinationen av teorierna användes för att analysera hur partnervåld konstrueras socialt och språkligt i relation till makt, kön och genus. Tillvägagångssättet möjliggjorde en analys av hur diskurser formar och vidmakthåller köns- och maktrelationer.

4.1 Kritisk diskurspsykologi

En diskursanalytisk utgångspunkt har använts i studien i syfte att ta fasta på hur våldsutövare och våldsutsatta i situationer med partnervåld uppfattas och konstrueras språkligt (jfr Bergström & Boréus 2018, s. 25–26). Diskurser återspeglar inte verkligheten utan verkligheten skapas snarare genom diskurserna (Börjesson 2003, s. 32). Det är således diskurserna som skapar och ger mening åt uppfattning och förståelse. Uppfattningen tolkas och skapas genom språkliga och sociala konstruktioner (ibid.). Diskurser ger uttryck för hur något är eller borde vara, påverkar hur relationer mellan grupper och individer upprättas, samt påverkar konstruktioner av identitet (Boréus & Seiler Brylla 2018, s. 309).

En utgångspunkt för diskurspsykologi är att diskursen skapar verkligheten (Bergström & Ekström 2018, s. 266). I Margaret Wetherells och Jonathan Potters (1992, s. 62) definition av diskurspsykologi anser de dock att strukturer, relationer och händelser *faktiskt* existerar utanför diskursen och därmed får verkliga effekter. Genom diskurspsykologisk analys kan konversationer, samtal och texter analyseras där det främsta fokuset är på narrativ, mening, anekdoter och konversation (Bergström & Ekström 2018, s. 266). Vikt ligger även vid icke-språkliga praktiker men dessa studeras genom språket då de icke-språkliga och språkliga praktikerna anses förbundna till varandra (Bergström & Ekström 2018, s. 266–267). En diskurspsykologisk analys undersöker hur representationer, det vill säga användningen av språk och deltagandet i kommunikativa handlingar, producerar och reproducerar sociala sammanhang (Winther Jørgensen & Phillips

2000, s. 118). Den data som analyseras bör ses som en social interaktion för att ta fasta på dess sociala sammanhang (jfr Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 121).

Den *kritiska* diskurspsykologin lägger även fokus på maktrelationer där Foucaults tolkning av makt används för att förstå hur diskurser kan förstärka, etablera och upprätthålla förtryckande maktrelationer (Bergström & Ekström 2018, s. 270). Foucault (1987, s. 36) menar att makt kontinuerligt utövas i alla relationer och kampen om makt är ständig istället för att det är något som besitts. Utövningen av makt begränsas inte till relationen mellan befolkning och stat, mellan klasser eller individer utan utövas på alla samhällsplan (Foucault 1987, s. 37). Genom att analysera hur ideologier påverkar och synliggörs i språket kan legitimeringen och återskapandet av exploatering, förtryckande identiteter och maktojämlikheter genom tolkningsrepertoarer synliggöras (Bergström & Ekström 2018, s. 271).

Kunskap och makt går hand i hand då makt genererar kunskap och kunskap genererar makt, vilket är betydelsefullt i synen på vem som besitter kunskap och hur kunskap används (Foucault 1987, s. 37–38). Ett centralt mål för den kritiska diskurspsykologin är analysen av processer som leder till normalisering och neutralisering av idéer och föreställningar, det vill säga hur de omvandlas till normer och upplevs som en naturlig del av samhället (Edley 2001, s. 190). Diskurser ska inte förstås som en underordnad diskurs som står mot en överordnad diskurs, utan som en arena där olika komponenter och strategier används emot och för olika parter och ståndpunkter (Foucault 2008, s. 181). Genom diskursanalysen kan institutionella praktiker, sociala strukturer och uppdelningar, samt diskriminerande handlingar studeras (Bergström & Ekström 2018, s. 267). När diskursen blir allmänt accepterad blir den en plats för möjlig konflikt men även ett möjligt verktyg för de som behärskar diskursen (Foucault 2008, s. 181). Därmed ligger fokus för diskurspsykologi på hur diskurs skapar, återskapar och förändrar samhällets organisation och struktur (Bergström & Ekström 2018, s. 267).

Vidare undersöker den kritiska diskurspsykologin vilka som gynnas av de olika formuleringarna i diskursen (Edley 2001, s. 190). Parternas position i kampen om diskursen är avgörande för hur den används och förstås då den är ett verktyg för makt och kontroll (Foucault 2008, s. 181–182). Ambitionen är att belysa hur

individens sätt att använda språket formar och reproducerar diskurser samtidigt som dessa diskurser existerar i de kulturella och samhällseliga normerna vilka formar språket (Edley 2001, s. 190). Diskurs bör förstås som en aktiv kraft vilken formar och reproducerar snarare än en passiv avspegling av maktrelationer (Foucault 2008, s. 182).

4.1.1 Tolkningsrepertoar

Inom diskurspsykologin är ett centralt begrepp *tolkningsrepertoar*. Diskurser utgör breda sociala och språkliga ramarna, medan tolkningsrepertoarer är specifika verktygen inom dessa ramar vilket är igenkännbara mönster av värderingar, beskrivningar och argument kännetecknade av vanliga stereotyper, karaktäriseringar och metaforer som återkommer i samtal eller texter (Bergström & Ekström 2018, s. 267–268). Tolkningsrepertoarerna används för att utvärdera och karaktärisera fenomen, handlingar och händelser (Potter & Wetherell 1987, s. 149). Genom tolkningsrepertoarer innefattar diskurspsykologin synen på subjekten som att människor har möjligheten att välja olika meningsskapande mönster och tolkningsramar att utgå ifrån (Bergström & Ekström 2018, s. 267).

Individer är skapade av och skapar diskursen vilket innebär att diskurser inte ses som “självständiga kausala aktörer” (Bergström & Ekström 2018, s. 267–268). Tolkningsrepertoarer kan dock inte automatiskt placera individer i på förhand definierade *subjektspositioner*, det vill säga den roll eller plats en individ eller grupp intar eller tillskrivs i en diskurs eller social kontext, utan det finns möjlighet att förhandla positioneringen (Bergström & Ekström 2018, s. 269). Exempelvis kan en tolkningsrepertoar positionera män som förövare och kvinnor som offer i situationer där partnervåld förekommer men det betyder inte att denna positionering accepteras av individerna själva. Individen konstruerar även sin egen identitet genom interna dialoger som påverkas av diskursen och därmed vilka kategorier som individen placeras i, samt hur hen presenterar sig själv utifrån dessa kategorier (ibid.).

4.2 Genussystemet

Yvonne Hirdman (1988, s. 51) definierar *genus* som skiftande tankefigurer, vilka jag anser kan jämföras med tolkningsrepertoarer, av “manligt” och “kvinnligt”

som alltid baseras på biologiska skillnader. Tankefigurerna formar föreställningar och beteenden, som även påverkar varandra, vilket även leder till att det biologiska kan förändras över tid. Vidare presenteras *genussystemet* vilket utgör en ordningsstruktur av kön genom föreställningar, förväntningar, processer och fenomen, som ligger till grund för andra sociala ordningar, exempelvis ekonomiska och politiska. Genussystemet bygger på två logiker, *dikotomi* och *hierarki*. Dikotomi handlar om att hålla isär manligt och kvinnligt medan hierarki innebär att det manliga är normen, det vill säga det allmängiltiga för att vara människa (ibid.).

Hirdman (1988, s. 51–52) argumenterar för att det är genom en subtil dikotomi mellan manligt och kvinnligt som manliga normer får stöd och erkänns i samhället. Genom att hålla isär manligt och kvinnligt sker även ett maktskapande då dikotomin gör att en är antingen det ena eller det andra, det vill säga att någon som tillhör kategorin “man” inte kan tillhöra kategorin “kvinna” och genom att tillhöra kategorin “man” förtrycker en automatiskt kategorin “kvinna” då “man” är samhällsnormen. Genom att placeras i den ena av dessa kategorier begränsas identiteten och möjligheter till det som ryms inom kategorin vilket upprätthåller hierarkiska och binära uppdelningar mellan “manligt” och “kvinnligt”. Identiteter formas genom interaktioner med andra och påverkas av geografiskt och historiskt lagrade föreställningar om innebörden av “man” och “kvinna” (ibid.). Identiteten skapas genom kulturella överlagringar, det vill säga tankefigurer, samt social integration, vilket uppstår när människor möts och återskapar genussystemet på samhällsnivå, och socialisering, alltså den direkta inläringen av genussystemet genom människor i ens närhet (Hirdman 2003, s. 53). Det är genom inläringen av genussystemet på alla tre nivåer som hierarkin skapats där “man” är över “kvinna” (Hirdman 1988, s. 54).

Genussystemet kan förstås genom *genuskontrakt*, vilka är osynliga kontrakt på samtliga nivåer i samhället som förmedlar normer och förväntningar kring hur män och kvinnor förväntas agera gentemot varandra och ute i samhället (Hirdman 1988, s. 54). Genom genuskontrakten kan förståelse skapas för hur genussystemet utvecklas och fungerar i olika tider, samhällen och kontexter, och det är genom dessa kontrakt som könsskillnader och hierarkier skapas och bibehålls (ibid.).

Enligt det ideala genuskontraktet ska kvinnan sköta sig för att i gengäld bli omhändertagen, försörjd och skyddad av mannen (Hirdman 2001, s. 85). Kvinnan är ett objekt som tillhör mannen (Hirdman 2001, s. 86). Kontraktet beskriver mannen som “ hennes huvud, hon är hans kropp”, vilket refererar till en patriarkal struktur där han har auktoritet och kontroll, hon är underordnad och beroende av honom. Han leder, hon följer (ibid.). Genom kontraktet tvingas kvinnan in i en recessiv roll medan mannen tvingas in i en dominant, förtryckande roll (Hirdman 2001, s. 93). Mannen avviker ibland från kontraktet vilket ligger i hans natur medan kvinnan reproducerar sin underlägsenhet (Hirdman 2001, s. 91, 95). Genuskontraktet genomsyrar hela hennes liv och mannen är hennes port till omvärlden (Hirdman 2001, s. 89, 91). På grund av detta skapar hon möjligheter för sig själv inom kontraktets gränser men går aldrig utanför gränserna då hela hennes existens är beroende av mannen (Hirdman 2001, s. 91). Mannen har friheten att avvika från kontraktet då han inte styrs av samma slags gränser eftersom han existerar både i förhållande till kvinnan men även bortom henne (Hirdman 2001, s. 90).

Det går att rikta kritik mot teorin om genusystemet då den kan upplevas som binär och endimensionell i sin kategorisering av kön (Mattsson 2021, s. 61). Trots det anser jag att teorin är lämplig ur en analytisk synvinkel då den tidigare forskningen samt datan som analyseras fokuserar på heterosexuella relationer och binära definitioner av kön och genus. Vidare kan teorin om genusystem upplevas som statisk och att det inte går att förändra (Mattsson 2021, s. 61). Hirdman (1988, s. 58) menar dock att förändring av genusystemet kan ske när dikotomin utmanas och försvagas.

4.3 Användning av teoretiska begrepp

Centrala teoretiska begrepp för studien som huvudsakligen används i analysen är diskurspsykologins *tolkningsrepertoarer* och *subjektsposition*, samt Hirdmans användning av begreppen *dikotomi* och *hierarki*, *genusystem* och *genuskontrakt*. *Tolkningsrepertoarer* används för att hitta och formulera teman för analysen. *Genusystem* och *genuskontrakt* används för att förstå varför vissa tolkningsrepertoarer uppstår, liksom begreppen *dikotomi* och *hierarki* som även används för att förstå maktrelationernas betydelse för de konstruktioner som görs.

Begreppet *subjektposition* används för att analysera förhandlingen kring konstruktionen av våldsutsatta och våldsutövare samt de tolkningsrepertoarer som används.

5. Metod

Följande avsnitt inleds med en redogörelse för studiens socialkonstruktionistiska kunskapsansats följt av metodvalet textanalys. Vidare diskuteras urval och tillvägagångssätt i form av praktisk diskurspsykologi och bearbetning av materialet. Därefter följer en diskussion kring den egna förförståelsen, forskningsetiska överväganden och studiens tillförlitlighet.

5.1 Socialkonstruktionistisk kunskapsansats

Då studien har en diskursanalytisk utgångspunkt bygger den även på socialkonstruktionism. För att genomföra en diskursanalys krävs att analysens ramar bygger på socialkonstruktionistiska antaganden för att ge mening och skapa förståelse för sociala och språkliga konstruktioners påverkan (Börjesson 2003, s. 26). Socialkonstruktionismens utgångspunkt är att verkligheten ständigt förändras och konstrueras genom sociala processer och olika kontexter (Justesen & Mik-Meyer 2011, s. 12). Konstruktionen av fenomen kan ske både genom socialisering av normer och genom övergripande samhällsstrukturer (Sohlberg & Sohlberg 2019, s. 316). Exempelvis kan konstruktioner av könsidentitet socialiseras in hos barn från tidig ålder av familj och närstående men även bero på patriarkala strukturer som påverkar samtliga samhällsplan (Sohlberg & Sohlberg 2019, s. 316).

Berger och Luckmann (1967, s. 1–2) definierar kunskap som en säkerhet om att fenomenet som studeras är verkligt, med specifika egenskaper som är grundläggande för förståelsen av hur världen uppfattas och vad vi vet om den. Kunskapen är kopplad till förmågan att tolka och förstå verkligheten (Berger & Luckmann 1967, s. 1–2). Ett epistemologiskt antagande inom socialkonstruktionismen är att kunskap är beroende av kontext samt individens tankemönster och erfarenheter vilket innebär att den är relativ och föränderlig (Berger & Luckmann 1967, s. 13–14).

Utifrån ovanstående kunskapsansats görs en diskursanalys med en diskurspsykologisk inriktning vilket redovisas i avsnitten för resultat och analys, samt diskussion.

5.2 Kvalitativ metod och textanalys på internetforum

Studien har sin utgångspunkt i kvalitativa metoder eftersom syftet är att analysera text för att förstå meningen bakom, inte kvantifiera den till siffror och statistik (Ahrne & Svensson 2022, s. 9–10). En kvalitativ metod valdes då syftet med studien var att undersöka konstruktionen av ett fenomen och dess innebörd vilket kräver att fenomenet undersöks på djupet (Rennstam & Wästerfors 2015, s. 15). Vanliga kvalitativa metoder är text- och språkbaserade analysmetoder (Bryman 2018, s. 457). Genom kvalitativ textanalys kan föreställningar om samhället, relationer och identiteter studeras (Boréus 2022, s. 182). Genom olika typer av inriktningar inom textanalys kan olika delar och fenomen analyseras (Bergström & Boréus 2018, s. 24). I den aktuella studien användes den analytiska inriktningen diskursanalys vilket innebär att texters innehållsmässiga aspekt analyseras, det vill säga meningsskapande, kategoriseringar och icke-explicita betydelser (Bergström & Boréus 2018, s. 25–26).

I samband med textanalys diskuteras extern och intern källkritik (Bergström & Boréus 2018, s. 42). Extern och intern källkritik, det vill säga huruvida textkällan är äkta och trovärdig, kräver att jag som forskare ser på texterna med en kritisk blick (jfr Bergström & Boréus 2018, s. 42). Kritik riktat mot textanalys är faktumet att texter produceras med särskilda syften och kan därför inte helt avspegla verkligheten (Bryman 2018, s. 676). Dokument och texter ska inte ses som en social verklighet utan ska ses tillsammans med kontexten som de produceras i, det vill säga textens syfte och tänkta mottagare (Bryman 2018, s. 674). Genom att ta hänsyn till textens syfte och tänkta mottagare vid analysen kan texten ge värdefull förståelse för sammanhanget och diskursen den är en del av. Vidare erbjuder metoden ett omfattande och varierande material som ger analysen en bred bas att stå på (Bryman 2018, s. 682).

Datan som samlades in för analys hämtades från diskussionstrådar på ett svenskt internetforum. Då trådarna inte längre är aktiva och jag som forskare inte har påverkat innehållet i dem kan de räknas som arkivmaterial (jfr Bryman 2018, s.

657). Materialet räknas då som icke-reaktivt, det vill säga att datan inte påverkas av mina uppfattningar och värderingar (Bryman 2018, s. 657). Eftersom datan samlats in från diskussionstrådar på internetforum, vilka hade funnits oberoende av mig, innebär det att de inte är skapade i forskningssyfte (jfr Bryman 2018, s. 657). Ovan nämnda aspekter kan ses som fördelar med textanalys då studien utgår från en diskurspsykologisk analys där naturlig data är av vikt (Winther Jørgensen & Phillips 1999, s. 117). Naturligt förekommande data anses bättre representera samhällslivet och sociala interaktioner som äger rum oavsett forskarens närvaro (Börjesson & Palmblad 2007, s. 17). Denna typ av data är fördelaktigt för att komma åt individers "verkliga" sätt att konstruera ett fenomen i diskussioner med andra utan att anpassa konstruktionen utifrån att vara observerad, vilket är fallet för min studie (jfr Winther Jørgensen & Phillips 1999, s. 117).

5.3 Urval

Det diskussionsforum som användes för datainsamling i den aktuella studien har syftet att vara en plattform där stora och små frågor gällande vardagslivet kan diskuteras. Individerna som diskuterar kan vara inloggade och använda sina användarnamn eller vara helt anonyma i diskussionerna vilket ger dem kontroll över vilken information som delas. Forumets utformning är som sådant att inlägg i diskussionstrådarna kan raderas. Om det är någon som svarat på det specifika inlägget innan det raderas så citeras det dock i svaret och finns kvar även efter att originalinlägget har raderats. Det innebär att det blir svårare för användaren att prova på olika ageranden för att se vad som fungerar i det specifika sammanhanget, men samtidigt kan individer som är anonyma välja att ge sig in i diskussionen på nytt utan att behöva nämna sitt tidigare deltagande.

Ett generiskt målstyrt urval användes i studien vilket innebär att jag har valt ut diskussionstrådar som jag ansåg relevanta för mina forskningsfrågor utifrån specifika kriterier (jfr Bryman 2018, s. 496, 501–502). Forumet valdes då studiens syfte var att nå en svensk kontext med inlägg på svenska vilket forumet möjliggjorde. Vidare är forumet öppet i sådan mening att det inte behövs ett konto för att läsa diskussionstrådarna. Jag som forskare behöver inte skapa något konto eller göra deltagarna av diskussionen medvetna om att jag tar del av tråden. Detta

innebär att det kan tänkas antas att användarna som deltar i trådarna är medvetna om att utomstående kan ta del av det som skrivs (jfr Berg 2015, s. 130).

I en sidomeny på forumet fanns olika kategorier av trådar vilka var sorterade av forumets administratörer. De trådar jag valde att analysera hittades under en övergripande kategori om känsliga ämnen med en underkategori som handlade om våldsutövning och våldsutsatthet. Under kategorin återfanns en mängd trådar om olika typer av våld. Av dessa letade jag efter trådar där trådstartaren skrivit specifikt om våld i partnerrelationer. Vidare gjordes avgränsningen att trådarna inte skulle vara äldre än tre år då syftet var att undersöka uppfattningen och konstruktionen av våldsutsatta och våldsutövare i situationer med partnervåld i en nutida kontext. Vidare gjordes en avgränsning angående antal inlägg i trådarna för att försöka uppnå en datamättnad i materialet, vilket innebär att jag som forskare upplever att det inte framkommer några nya resultat (jfr Bryman 2018, s. 501, Alstam 2016, s. 83). Avgränsningen gjordes vid ett minimum av 50 inlägg för varje tråd.

Diskussionstrådarna som valdes var exemplifierande för fenomenet som undersöktes och baserades på ett kontexturval då jag ämnade analysera olika typer av exempel (jfr Bryman 2018, s. 497). Trådar som beskrev heterosexuella relationer valdes då det inte framkom trådar som tydligt beskrev eller inkluderade våld i icke-heterosexuella relationer. De tre diskussionstrådarna som analyseras benämns som *Ömsesidigt partnervåld*, *Fysiskt våldsam make* och *Psykiskt våldsam hustru*, och innehåller totalt 291 inlägg skrivna av 97 användare. I den förstnämnda tråden, *Ömsesidigt partnervåld* som benämns T1 när citat presenteras i analysen, har Användare 1 till Användare 33 deltagit. Trådstartaren beskriver en heterosexuell relation där hen menar att den kvinnliga parten utövar psykiskt våld mot sin manliga partner. Trådstartaren menar att den manliga parten, till följd av det psykiska våldet, utövar fysiskt våld mot sin kvinnliga partner. Vidare ställs frågan hur de båda parterna kan hjälpas och vem som betar sig värst vilket är huvudfokus för efterföljande diskussion.

Den andra tråden, *Fysiskt våldsam make* som benämns T2 när citat presenteras, består av inlägg skrivna av Användare 34 till Användare 60. Tråden beskriver en situation där en gravid kvinna bråkat med sin man vilket senare ledde till att han

slog mot en kudde som låg lutad mot hennes mage. I tråden följer en diskussion om huruvida handlingen klassas som våld, vad mannens intentioner var, samt vad deltagarna i diskussionen anser att kvinnan bör göra åt saken.

Den tredje tråden, *Psykiskt våldsamt hustru* som benämns T3 när citat presenteras, består av inlägg skrivna av Användare 61 till Användare 97. Tråden handlar om en man vars fru under flera år utövat framförallt psykiskt våld, men även fysiskt våld, mot honom. Mannen skriver för att ventileras men ber även om hjälp med vad han bör göra åt situationen. Därefter följer en diskussion kring vilka valmöjligheter han har, vittnesmål om egna erfarenheter från deltagare, samt försök till förklaringsmodeller till varför hustrun utövar det våld hon gör.

5.4 Tillvägagångssätt

5.4.1 Diskurspsykologi som metod

Vid användning av diskurspsykologi som metod ligger fokus på meningsproduktion, hur den diskursiva praktiken formar konstruktioner av världen, samt identiteter och grupper (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 116). Ett exempel är konstruktionen av våldsutövare och våldsutsatta, vilka kan förstås som både identitet och grupp, som påverkar konstruktionen av världsbilder. För att komma åt meningsproduktionen samlas data in från olika trådar på internetforumet vilka sedan genomgår en kvalitativ analys där tolkningar av våldet identifieras. Genom en diskurspsykologisk analys identifieras retoriska mönster vilka kan produceras och reproduceras av ett fåtal personer (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 117).

I den aktuella studien kan retoriska mönster bland annat vara forumdeltagarnas generaliseringar och stereotyper som de målar upp. Det innebär att studiens urval beror på det sociala området den ämnar att undersöka, vilket i detta fall är konstruktioner av våld, våldsutsatta och våldsutövare på internetforum, och ofta kan ett större urval leda till merarbete snarare än nya upptäckter (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 117). I detta fall har avgränsningar gjorts för trådar på internetforum. Syftet med en diskurspsykologisk analys är att undersöka hur representationer, det vill säga användningen av språkliga resurser och deltagande i kommunikativa handlingar, produceras och reproduceras i sociala sammanhang

(Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 118). För att ta fasta på det sociala sammanhanget bör datan ses som en social interaktion (jfr Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 121). Datan för den aktuella studien ses som en social interaktion på så sätt att jag exempelvis tar fasta på huruvida forumdeltagarna stödjer eller utmanar varandras perspektiv och tolkningar och försöker ta fasta på dynamiken i diskussionstrådarna.

5.4.2 Bearbetning och analys

Inledningsvis gjordes en sortering av materialet genom att föra över samtliga inlägg från trådarna som valts ut till ett dokument för att få en tydlig överblick, vilket även gör att grunden för analysens riktning läggs (jfr Rennstam & Wästerfors 2015, s. 67–68). Vid överföringen av trådarna byttes användarnamnen ut till “Användare 1”, “Användare 2” och så vidare. Dokumentet med materialet lades in i programmet Nvivo vilket användes för att organisera och göra kodandet överskådligt. Vid en första genomläsning av materialet framkom återkommande innehåll (jfr Rennstam & Wästerfors 2015, s. 69). Materialet kodades först öppet för att sedan koda selektivt, det vill säga att koderna blev mer fokuserade och tydliga (jfr Rennstam & Wästerfors 2015, s. 75–76). Koderna utformade tillsammans teman vilka granskades och slogs samman om de var likartade (jfr Rennstam & Wästerfors 2015, s. 74). De koder som användes vid den selektiva kodningen var *könsnormer*, *offrets egenskaper*, *förövarens egenskaper*, *normalisering*, *tabu*, *förövarens ansvar*, *offrets ansvar*, *typer av våld* och *våldets allvar*. Koderna bildade fem teman som analysen utgått ifrån, vilka är *Impulsiv eller kontrollerande man?*, *Svag eller provocerande kvinna?*, *Tabubelagd man*, *Sjuklig kvinna* och *Hierarkier av våld*.

Vid citering av trådarnas innehåll skrevs text om för att behålla anonymitet (se 5.6 Forskningsetiska överväganden). Citaten har skrivits om på sådant sätt att den huvudsakliga meningen av citatet behölls men småord och meningsuppbyggnad ändrades. Värdeladdade eller specifika ord behölls för att de värderingar användaren gjort skulle inkluderas, exempelvis användandet av ordet “psycho”. I samband med citaten inkluderades även det fiktiva namnet på diskussionstråden det kommer ifrån, samt vilken användare som skrivit citatet. Det görs för att visa spridningen av citaten som analyserats samt för att förstå vilken kontext citatet

tagits ur. I trådarna går det inte att utläsa användarnas identiteter såsom kön, etnicitet och sexualitet, trots enstaka användarnamn. När beskrivning av den våldsamma situationen gjordes beskrevs även den våldsutsatta och den våldsutövandes könstillhörighet och indirekt sexualitet. Eftersom identiteter inte har gått att anta har dessa inte heller tagits hänsyn till i analysen förutom könsidentiteten för den våldsutsatta och den våldsutövande, vilket i vissa fall sammanfaller med användaren som skrivit citatet. Därav används pronomenet “hen” när referenser till användaren som skrivit citatet sker i analysen. När pronomenet refererar till den våldsutsatta eller den våldsutövande, vilket ibland sammanfaller med användaren som skrivit citatet, används “han” eller “hon”.

Analysen har gjorts utifrån de fem huvudteman som hittats. Varje tema har ett eget avsnitt i analysen och citat från två av tre diskussionstrådar analyseras för varje tema. Det sista temat *Hierarkier av våld* inkluderar analys av citat från samtliga diskussionstrådar. Varje tema avslutas med en underrubrik kallad *Tolkningsrepertoarer* där de konstruktioner som hittats för varje tema analyseras och jämförs med varandra.

5.5 Min positionering

Ur ett socialkonstruktionistiskt perspektiv bör forskarens subjektivitet inkorporeras i forskningsprocessen istället för att sträva efter absolut objektivitet (Justesen & Mik-Meyer 2011, s. 12). Vidare är det viktigt med reflexivitet vilket innebär att forskaren är transparent med sina reflektioner och hur den egna erfarenheten och positionen påverkar studien (Justesen & Mik-Meyer 2011, s. 41). Den egna erfarenheten och positionen anses enligt socialkonstruktionismen vara en förutsättning för att finna forskningsområden och kunskapsluckor (Justesen & Mik-Meyer 2011, s. 41–42).

Genom min socionomutbildning har jag tidigare kunskap om våld i nära relationer, samt teorier om bland annat könsmaktsordning och offerskap. Vidare har jag genom sociala medier och nyhetsmedia insikt i samhällsdebatter om våld i nära relationer vilket har bidragit till mitt intresse att studera fenomenet. Min förförståelse kan vara till fördel för studien då den hjälpte mig identifiera möjliga kunskapsluckor (jfr Bryman 2018, s. 23–24). Däremot kan den egna förförståelsen även bidra till att jag valt det specifika forskningsområdet och att den valda

metoden baseras på personliga preferenser (jfr Bryman 2018, s. 26–27). För att minimera risken att min egna förförståelse skulle påverka studien negativt har jag aktivt reflekterat över mina val samt låtit min handledare granska text som producerats och slutsatser som formulerats.

5.6 Forskningsetiska överväganden

Martin Berg (2015, s. 129) menar att det vid forskning på nätet är svårt att relatera internetforskning till fasta universella etiska principer. Forskningsetik syftar till att skydda individer men befintliga riktlinjer är svåra att tillämpa då förutsättningarna på internet ständigt förändras (Berg 2015, s. 128). Association of Internet Researchers (AoIR) menar att etiska riktlinjer ska användas induktivt, det vill säga att en utgår från det specifika fallet istället för att strikt följa fasta regler, vid forskning på internet då skadan som kan uppstå vid insamling av personuppgifter beror på kontext (Markham & Buchanan 2012, s. 4). Vid forskning på internet ställs forskaren inför frågor kring huruvida datan som samlas in kan anses vara lika ihopkopplad med individen bakom som vid exempelvis en intervju (Markham & Buchanan 2012, s. 7). Forskaren bör vara medveten om den eventuella skada som kan uppstå i förhållande till personlig integritet och identifierbarhet (Markham & Buchanan 2012, s. 7).

Enligt Vetenskapsrådet (2017, s. 39, 42) tillhör den data som samlas in för undersökningen den myndighet som forskaren tillhör. I detta fall är myndigheten Lunds universitet och därför ska universitetets riktlinjer för insamling av data följas. Enligt samhällsvetenskapliga fakulteten vid Lunds universitets riktlinjer får data endast samlas in för “särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål” vilket innebär att datan som samlats in för den aktuella studien inte kan användas i andra syften och ska raderas när de inte längre behövs för studien (jfr Samhällsvetenskapliga fakulteten 2023, s. 2–3). Vidare får personuppgifter som samlas in för studien inte spridas till andra, användas i andra syften eller lagras efter att studien är godkänd (Samhällsvetenskapliga fakulteten 2023, s. 5). Detta uppfylls genom att jag endast använder den insamlade datan för den aktuella studien och raderar sagda data när studien avslutas.

Internetbaserat datamaterial för med sig en del svårigheter att upprätthålla och följa etiska principer gällande anonymitet då citat av exempelvis uttalanden eller

situationsbeskrivningar kan riskeras att lokaliseras via sökmotorer (Berg 2015, s. 130–132). Då ämnet för studien kan anses vara en känslig personuppgift har valet gjorts att anonymisera forumdeltagarna och datan i form av att ändra användarnamn, skriva om citat på ett sätt som inte hämmar analysen men inte går att använda för att hitta originalinläggen, ändra namnet på trådarna samt utesluta namnet på forumet där datainsamlingen gjorts (jfr Alstam 2016, s. 22, 87; Samhällsvetenskapliga fakulteten 2023, s. 4; Vetenskapsrådet 2017, s. 41). På så sätt blir källan svårare att lokalisera och anonymiteten kan därmed stärkas. Att anonymisera på detta sätt kan dock ha nackdelar i form av att datan som jag använder i studien inte kan kontrolleras av andra (jfr Vetenskapsrådet 2017, s. 41).

Vid insamling av data bör information om studien ges till respondenterna där syftet för studien framgår samt att deltagande är frivilligt (jfr Vetenskapsrådet 2017, s. 27). I detta skede bör även samtycke för deltagande i studien samlas in (ibid.). Vid forskning på internet kan det uppstå en problematik gällande informerat samtycke att delta i en studie (Berg 2015, s. 130). Trådarna som användes som data i studien återfinns på ett öppet forum. Användarna som deltagit i diskussionstråden kan antas vara medvetna om att utomstående kan ta del av diskussionen, men det kan inte antas att individerna varit medvetna om att deras texter kan bli föremål för en forskningsstudie (jfr Berg 2015, s. 130). En utgångspunkt är att personuppgifter publicerade på sociala medier inte bör behandlas om de inte finns tillgängliga på öppna forum (Samhällsvetenskapliga fakulteten 2023, s. 4). Ett alternativ till informerat samtycke är att jag skriver inlägg i samtliga trådar jag samlade in data ifrån där jag informerar om studien vilket jag valde att inte göra då trådarna inte längre är aktiva samt att jag inte ville störa diskussionens naturliga gång med min närvaro (jfr Alstam 2016, s. 85). Om deltagarna i diskussionstrådarna blir medvetna om min närvaro kan deras svar och riktning på diskussionen förändras vilket jag inte ville riskera.

Istället för att informera deltagarna i diskussionstrådarna gjordes flertal försök att via mail kontakta administratörerna för diskussionsforumet för att informera om studien och ta del av forumets riktlinjer. Försöken gav dock inga resultat och administratörerna återkom inte med varken bekräftelse på att de mottagit mailen eller vidare information om forumets riktlinjer.

5.7 Studiens tillförlitlighet

Kvaliteten på kvalitativa studier kan baseras på kriteriet tillförlitlighet (Bryman 2018, s. 467). Tillförlitligheten bygger i sin tur på fyra underkriterier vilka är trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och "Möjligheten till att styrka och konfirmera" vilket jag valt att kalla konfirmerbarhet. Trovärdighet syftar till att materialet, det vill säga den sociala verklighet som ämnas skildras, framställs på ett trovärdigt sätt. Vidare bör forskningen utföras utifrån de forskningsregler som finns samt att de vars sociala verklighet forskaren skildrar får resultaten återrapporterade till sig för att validera forskarens uppfattning om detta anses möjligt (ibid.). Då jag inte hade kontakt med forumsdeltagarna var denna typ av validering inte möjlig. Däremot inkluderas citat för att stärka validiteten och reliabiliteten. Studiens reliabilitet stärks genom ett välmotiverat resultat vilket görs genom att redogöra för tolkningar med hjälp av att inkludera citat (Bergström & Boréus 2018, s. 41).

Kriteriet överförbarhet fås genom täta beskrivningar i form av detaljrikedom (Bryman 2018, s. 468). Genom täta beskrivningar kan andra sedan bedöma huruvida resultaten för den aktuella studien är överförbara till andra kontexter eller miljöer. Vidare handlar kriteriet pålitlighet om transparens gällande alla faser i forskningsprocessen vilket möjliggör en granskning gjord av andra forskare (ibid.). Detta har gjorts genom att redogöra för samtliga steg som gjorts i studien samt genom att återkommande under studiens gång återkoppla och få synpunkter från min handledare.

Konfirmerbarhet innebär att som forskare inte medvetet applicera egna värderingar och låta inriktningar påverka studiens utförande eller slutsatser, med vetskapen om att absolut objektivitet inte går att uppnå (Bryman 2018, s. 470). Vid textanalyser bör forskaren även validera valet av text som analyseras genom att tydligt motivera varför den specifika typ av text är lämplig för studiens syfte (Bergström & Boréus 2018, s. 39). I den aktuella studien valdes texter skrivna på ett diskussionsforum då intentionen var att undersöka fenomenet i en vardaglig kontext mellan "vanliga" människor (jfr Alstam 2016, s. 22).

6. Resultat och analys

Genom studerandet av olika diskussionstrådar där flertalet individer interagerade framkom olika tolkningsrepertoarer. Tolkningsrepertoarer och tankemönster är individuella och kan skilja sig mellan olika personer (jfr Bergström & Ekström 2018, s. 267–269). Trots detta framkom mönster av tolkningsrepertoarer där flera individer uttryckte sig liknande kring samma situation. Nedan följer fem olika teman som formades utifrån de tolkningsrepertoarer som upptäcktes i diskussionstrådarna. Teman som analyseras är *Impulsiv eller kontrollerande man?*, *Svag eller provocerande kvinna?*, *Tabubelagd man*, *Sjuklig kvinna* och *Hierarkier av våld*. Analysen sker med hjälp av begrepp som presenterats i avsnittet för teori och görs utifrån citat från diskussionstrådarna.

6.1 Impulsiv eller kontrollerande man?

Två av de tre diskussionstrådarna, *Ömsesidigt partnervåld* (T1) och *Fysiskt våldsamt make* (T2), beskriver manliga våldsutövare. Anledningen till att männen utövar våld beskrivs främst som en vilja att kontrollera den våldsutsatta kvinnan eller som en impuls till följd av upprördhet.

6.1.1 Impulsiv

Följande citat från tråden *Ömsesidigt partnervåld* beskriver den manliga våldsutövaren i en situation med vad som framstår som ömsesidigt partnervåld:

T1, Användare 12: Kvinnan är väldigt svartsjuk och kontrollerande. Hon är psycho och har uppenbarligen problem. Det är inte så konstigt att killen till slut tappar tålamodet. Det är fullt förståeligt. Dessutom är det ett tydligt bevis på hur sjuk hon är när hon vägrar att lämna hans hem.

Citatet beskriver både en manlig och en kvinnlig våldsutövare men i den aktuella delen av analysen ligger huvudfokus på mannen. Mannens val att ta till våld förklaras som en impuls där han tappar fattningen. Vidare menar användaren att den bristande impulskontrollen är begriplig då mannen utsatts för en press. Huruvida detta agerande är normativt eller ej enligt genussystemet beror på den rådande diskursen i den rådande kontexten (Hirdman 1988, s. 54). Impulsiviteten kan tolkas som en underliggande aggressivitet vilket går i linje med

maskulinitetsnormer som stark, rå och robust (jfr Mattsson 2021, s. 51–52). Vidare agerar kvinnan i citatet inte utifrån de kvinnliga normerna som mjuk och svag (ibid.) vilket kan anses trigga en obalans i det genuskontrakt som upprättats mellan mannen och kvinnan, där mannen enligt genussystemet ses som dominant (Hirdman 2001, s. 86). Att kvinnan bryter mot könsnormer är något som flera kvinnor tidigare vittnar om som en orsak till att våld uppstår (Wemrell 2023, s. 164). Mannens våldsamma impulsivitet kan här ses som ett sätt att återfå någon slags dominans och återupprätta genuskontraktet som följer det rådande genussystemet. Vidare kan situationen i sig, med ömsesidigt våld, ses som normbrytande enligt Hirdmans (1988, 51–52) genussystem då det pekar på en rubbning av mannens dominans.

Ytterligare ett citat som konstruerar den manliga våldsutövaren som impulsiv kommer från diskussionstråden *Fysiskt våldsam make* med en manlig våldsutövare som riktat slag mot en kudde som är lutad mot magen på hans gravida partner:

T2, Användare 59: Detta låter verkligen oroande. Att ens överväga att använda våld mot en kvinna är helt oacceptabelt! Om det dessutom utförs med kraft och avsikten är att orsaka skada, är det ännu mer allvarligt. Men även om det sker som en reflex och utan avsikt att skada, säger det ändå mycket om hans temperament och personlighet. Det ger en inblick i hans karaktär.

Mannen beskrivs som impulsiv och temperamentsfull med en bristande förmåga att känsloreglera. Användaren menar att mannens val att använda våld i denna situation kan ses som en reflex och att det visar brister i hans karaktär. Implicit kan användarens resonemang tolkas som att hen anser att det tillhör den manliga normen att besitta kontroll, inte bara över kvinnan utan även att mannen har kontroll över sig själv, sina känslor och sina impulser (jfr Hirdman 2001, s. 86). Genom att applicera genussystemets dikotomi kan det då påstås att eftersom mannen “bör” vara i kontroll så innebär det att kvinnan inte är det, varken över sig själv, sina känslor eller impulser (jfr Hirdman 1988, s. 51–52).

En användare i tråden *Ömsesidigt partnervåld* gör observationen att många våldsutövande män skyller på att de blev provocerade:

T1, Användare 13: Att våldsamma män skyller på att de drevs till våldet är ju också mer regel än undantag.

Citatet visar synen på manliga våldsutövares ursäkter till våldet som att det är något impulsivt de inte kan kontrollera. Samtidigt finns det en underton i citatet som antyder att ursäkten inte är legitim utan att mannen medvetet tar till våld. Genom att skylla våldet på att mannen blev provocerad flyttas ansvaret till den våldsutsatta, internaliserar våldet hos denne och externaliserar våldet hos sig själv (Lundgren 2012, s. 37, 40). Genom att den våldsutövande flytta ansvaret från sig själv till våldsutsatta upprätthålls en bild av att misstro våldsutsatta (jfr Walker et al. 2020, s. 220). Samtidigt som ursäkten görs för att skydda mannen från ansvar så visar det även en bristande kontroll, vilket inte går i linje med de normer som genussystemet bygger på (jfr Hirdman 1988, s. 51–54). Av citatet att döma är detta dock något som användaren utmanar då hen belyser problematiken.

I vissa situationer kan det vara svårt att avgöra huruvida mannens våld är situationsbundet och sker som en impuls eller om det är av kontrollerande natur. I följande citat från tråden *Fysiskt våldsamt make* beskriver den våldsutsatta kvinnan själv vad mannen menar låg bakom våldet:

T2, Användare 34: När jag påpekade för honom att han slog mig hårt över magen, försäkrade han mig att det inte var avsiktligt. Han förklarade att hans avsikt var att slå till kudden för att markera sin ilska, och att han inte menade att träffa mig på det sättet.

Citatet pekar på att handlingen skedde i impuls då det inte var avsiktligt. Samtidigt utfördes handlingen i syfte att markera, vilket antyder att det låg en tanke bakom. Det kan antas att handlingen utfördes för att kontrollera kvinnan och få henne att foga sig efter mannens tycke. Den specifika våldsamma situationen som beskrivs i citatet kan vara en del i ett större mönster av kontroll. Det kan även vara bundet till den specifika situationen där mannen upplever sig provocerad till den grad att kontrollen över känslorna brister, vilket är vad Användare 59 antydde i ett tidigare citat. Oavsett våldsmönster så innehåller handlingen någon form av kontrollerande element och ger uttryck för ett behov hos mannen att utöva makt över kvinnan genom att använda sitt fysiska övertag. Att våldet utfördes i syfte att markera gör att det går att konstatera att någon form av makt och kontroll är

involverat i incidenten. Denna tolkning går även i linje med hierarkin i genussystemet och de normer som föreligger kategorin “man” (jfr Hirdman 1988; Mattsson 2021).

6.1.2 Kontrollerande

Ett tydligare exempel med mannen som den kontrollerande våldsutövaren är följande citat från tråden *Ömsesidigt partnervåld* där kvinnan anses utöva psykiskt våld mot mannen och mannen anses utöva fysiskt våld mot kvinnan:

T1, Användare 19: Psykisk misshandel är verkligen skadligt och har en destruktiv påverkan på många sätt. Jag tror dock att i de flesta fall så har fysisk misshandel också en psykisk dimension i relationer. När någon slår någon annan, är det ofta för att skrämja och kontrollera dem.

Här används ordet kontroll explicit. I citatet visar användaren att hen anser att det förekommer psykiskt våld även i situationer som kan upplevas som endast fysiska. Vidare tolkar användaren den psykiska aspekten som ett medel för att kontrollera, vilket även stödsökande kvinnor har berättat om (Puente-Martínez et al. 2023, s. 7–8). Genom att använda våld för att skrämja den utsatta skapas ett maktövertag för mannen då han etablerar en osäkerhet och rädsla hos kvinnan. Denna maktbalans kan i längden leda till att våldsutövaren inte behöver ta till fysiskt våld för att kunna kontrollera och utöva makt över den våldsutsatta. Här gör sig det rådande genussystemet med män som dominerar kvinnor återigen påmint (jfr Hirdman 1988, s. 54).

Vidare exempel på mannens kontrollerande våld är följande citat från diskussionstråden *Fysiskt våldsam make*:

T2, Användare 59: Även om han slår mot en kudde framför dig, väcker det ändå starka obehagskänslor att det riktas mot magen. Det känns verkligen sjukt, faktiskt. Det känns som ett slags indirekt hot, att han antyder att han kan skada ert barn om du inte följer hans önskemål. Så tolkar jag den handlingen, även om det bara är ett lätt slag mot en kudde.

Citatet är skrivet av en användare som tidigare indikerat att mannens våldsamma handling kan ha utförts som ren impuls. I ovanstående citat framgår dock ett annat synsätt där mannens våld mot sin gravida partner kan ses som ett sätt att etablera

makt och kontroll över partnern och situationen. Mannen dominerar kvinnan genom att skrämma henne och etablerar då en hierarki i deras relation där han är ledare och hon ska följa honom. Genom detta resonemang framhävs även dikotomin inom Hirdmans (1988, s. 52) genussystem då mannen har kontrollen medan kvinnan inte har det. Enligt genuskontraktet ligger kontroll inte långt ifrån mannens beteende gentemot kvinnan då det ger honom makt vilket är normen för mannen oavsett om det är hans önskan eller inte (jfr Hirdman 2001, s. 93).

6.1.3 Tolkningsrepertoarer

I konstruktionen av den manliga våldsutövaren på diskussionsforumet framkommer två dominerande tolkningsrepertoarer. Den första tolkningsrepertoaren, vilken synliggörs i de två första citaten, är att mannen utövar våld som ren impuls. Våldet motiveras med att mannen blir emotionellt överväldigad och som ett försök att återfå dominans i en situation där han känner sig underlägsen (jfr Hirdman 1988, s. 54). Denna tolkningsrepertoar går emot bilden av mannen som i kontroll och motsäger de traditionella könsnormerna om hur en man bör vara (jfr Hirdman 2001, s. 86). Däremot följer tolkningsrepertoaren den diskurs som presenteras i svensk nyhetsmedia där mäns våld i partnerrelationer ofta anses triggas av gräl (jfr Karlsson et al. 2018, s. 1514–1515).

Den andra tolkningsrepertoaren, vilken framförallt representeras av de två sista citaten, lyder att mannen utövar våld i kontrollerande syfte vilket motiveras med att han försöker få kontroll över partnern och utövar medvetet våld för att uppnå detta. Han är medveten om sina handlingar och vad de har för konsekvenser för den utsatta. Genom denna tolkningsrepertoar synliggörs hierarkin inom genussystemet i form av att mannen har fysiskt övertag och kan använda det som ett medel för att uppnå kontroll (jfr Hirdman 1988; Karlsson et al. 2018, s. 1515).

De två tolkningsrepertoarerna befinner sig i en diskursiv kamp där individer motiverar sina tolkningsrepertoarer på olika sätt för att övertyga andra med tolkningsrepertoarer som skiljer sig (jfr Foucault 2008, s. 181–182). Genom den diskursiva kampen synliggörs olika sätt att förstå och förhålla sig till våld och makt i relationer (jfr Foucault 1987, s. 36–37). Kampen sker mellan diskursen om mäns våld som en impulshandling eller som en kontrollerande handling där den

förstnämnda diskursen utmanar genussystemets normer om mannen som kontrollerad och dominerande, medan den senare diskursen bidrar till att upprätthålla genussystemets logiker.

Den diskursiva kampen syns även hos en och samma individ. Exempelvis uttrycker Användare 59 två olika synsätt på den manliga våldsutövaren i diskussionstråden *Fysiskt våldsamt make* där det ena förklarar mannens agerande som impulsivt och det andra som kontrollerande. De två tolkningsrepertoarer som användaren uttrycker skiljer sig åt vilket kan vara ett tecken på att hen inte accepterar sin egna och den manliga våldsutövarens positionering utan försöker förhandla fram en ny subjektspositionering i förhållande till diskursen (jfr Bergström & Ekström 2018, s. 269).

6.2 Svag eller provocerande kvinna?

I de två trådarna *Ömsesidigt partnervåld* (T1) och *Fysiskt våldsamt make* (T2) beskrivs manliga våldsutövare men även kvinnliga våldsutsatta. Kvinnan som våldsutsatt beskrivs som svag på olika sätt eller som provocerande, det vill säga som anledningen till varför våldet uppstår.

6.2.1 Svag

Citat från tråden *Ömsesidigt partnervåld* beskriver en situation där kvinnan kan anses vara i fysiskt underläge:

T1, Användare 1: När konflikter uppstår kan han rusa mot henne, hålla fast henne, ge örfilar och han pressar henne mot väggen. Det resulterar i blåmärken.

Kvinnans fysiska underläge blir särskilt tydligt i beskrivningen av hur våldsutövaren fysiskt håller fast kvinnan. I situationer där fysiskt våld utövas mot en kvinna tenderar den fysiska maktobalansen att framhävas (jfr Karlsson et al. 2018, s. 1515) och kvinnans underläge understryks. Att kvinnan blir fysiskt dominerad stämmer överens med genussystemets logik och vad som ingår i tankefigurerna som utgör "manligt" och "kvinnligt" då kvinnans fysiska underläge är en biologisk skillnad (Hirdmans 1988, s. 51).

Ytterligare citat som antyder att kvinnan är i fysiskt underläge kommer från tråden *Fysiskt våldsamt make*:

T2, Användare 47: Jag förstår att det är en svår situation. Men det som pågår är inte acceptabelt, inte ens en gång. Har du någon pålitlig man i din närhet som du kan få stöd av, som en bror, pappa, kusin eller någon annan?

Användaren argumenterar för att den våldsutsatta kvinnan behöver stöd från någon, men det kan inte vara vem som helst utan det bör vara en man i kvinnans närhet. Kvinnan behöver skyddas av en man vilket antyder att kvinnan inte är kapabel att själv hantera situationen. Påståendet antyder implicit att kvinnan är i fysiskt underläge (jfr Hirdmans 1988, s. 51; Karlsson et al. 2018, s. 1515) men även att hon är i ett psykologiskt underläge. Synen på kvinnans situation är att hon är beroende av män (jfr Hirdman 2001, s. 89, 91) och att hon som kvinna är det svagare könet. Genom detta synsätt stärks den hierarkiska ordningen och dikotomin av kön då kvinnan inte anses kapabel att skydda sig själv medan män anses vara kapabla till det (jfr Hirdman 1988, s. 51–52).

Den våldsutsatta kvinnan behöver inte anses svag från början. En förklaring till varför kvinnan ses som svag går att utläsa i följande citat från tråden *Fysiskt våldsamt make*:

T2, Användare 60: Det är inte ovanligt att våldsamhet med slag uppstår när en kvinna blir gravid. Det är snarare rätt vanligt och har föregåtts av psykisk misshandel och en önskan att kontrollera. Situationen eskalerar och ett oskyldigt barn hamnar i mitten av det hela.

Användaren menar att kvinnan kan ha brutits ner med hjälp av psykiskt våld innan det fysiska våldet tar vid. På så sätt är kvinnans psyke försvagat och hon kan då ha svårt att lämna relationen. Vidare menar användaren att det fysiska våldet tenderar att utlösas när kvinnan är gravid. Det kan tala för en syn på dynamiken mellan våldsutövare och våldsutsatt där den våldsutsatta plötsligt känner ett ansvar att skydda barnet men samtidigt är i en beroendeställning gentemot våldsutövaren då han har övertag (jfr Lundgren 2012, s. 33). Svårigheten att lämna relationen, särskilt när ett barn är involverat, stämmer överens med det ideala genuskontraktet där kvinnan är beroende av och lever genom mannen (jfr Hirdman 2001, s. 86). Risker för att barnet utsätts för någon typ av våld har dock angivits som en anledning för våldsutsatta kvinnor att söka stöd vilket utmanar genuskontraktet (Puente-Martínez et al. 2023, s. 11).

Ett annat exempel där den våldsutsatta kvinnan konstrueras som svag återfinns i ett citat från tråden *Ömsesidigt partnervåld* där kvinnan blir utsatt för fysiskt våld:

T1, Användare 12: Men den som blir fysiskt misshandlad kan ju bara lämna och undvika att bli misshandlad, eller hur?

Citatet framhåller ett synsätt där kvinnan är svag eftersom hon inte lämnar utan istället finner dig i att bli utsatt för fysiskt våld. Kvinnan blir beskylld för att hon utsätts för våld eftersom hon inte "bara" lämnar. Genom detta synsätt blir normaliseringsprocessen trivialiserad (jfr Lundgren 2012) och de hinder som våldsutsatta kan stöta på i processen att lämna en våldsam relation förminskas. Genom de hinder som finns för att lämna en våldsam relation gör sig Hirdmans (2001, s. 89, 91) genuskontrakt påmint då processen att lämna mannen är ett brott mot genuskontraktet vilket kvinnan är benägen att hålla sig inom gränserna för.

Uppmaningen att kvinnan bör lämna relationen strider mot genussystemets logik som säger att hon är beroende av mannen (jfr Hirdman 1988; Hirdman 2001, s. 91). Tidigare forskning visar att våldsutsatta kvinnor upplever att brott mot könsnormer utlöser våldshandlingar hos deras manliga partners vilket kan tänkas göra att försök att lämna relationen orsakar ytterligare våldsutövande då det kan ses som ytterligare en överträdelse av könsnormerna (jfr Wemrell 2023, s. 164).

En annan användare diskuterar explicit normalisering i tråden *Fysiskt våldsam make*:

T2, Användare 48: Tyvärr är det vanligt att kvinnor söker fel hos sig själva och tvekar att lämna barnets far... Men ju mer våldet eskalerar, desto svårare blir det att lämna. Jag kan inte säga exakt varför, men forskning har visat det. [...] Mitt råd är att lämna. Om du inte klarar det skriver du ett brev till dig själv och förseglar det. Skriv om dina känslor idag och om din insikt att våldsamma män inte förändras, samt att du fått många råd att lämna honom. Skriv att du VET detta djupt inom dig. Om du öppnar brevet är det dags att agera. Nu är det dags att fly! Om du stannar ännu en gång kommer du fastna i en våldsam relation.

Användaren uttrycker förståelse för att det är många aspekter som hindrar kvinnan från att lämna. Våldet kan leda till att kvinnan bryts ner. Hon försöker bortförklara våldet och ta över ansvaret för våldet från mannen som utsätter henne. Detta kan göra att kvinnan själv inte ser att hon behöver lämna mannen och användaren

visar förståelse för att det är svårt för kvinnan att lämna relationen eftersom våldet har försvagat henne och hennes möjlighet till handling. När kvinnan är svag och nedbruten kan det vara svårt att lämna relationen då hon genom normaliseringsprocessen är känslomässigt beroende av våldsutövaren (jfr Lundgren 2012, s. 33). Återigen gör sig genuskontraktet och kvinnans svårigheter att bryta det påmint (Hirdman 2001, s. 89, 91). Samtidigt utmanas genussystemet återigen genom uppmaningen att kvinnan bör lämna mannen (jfr Hirdman 1988; Hirdman 2001, s. 91).

Bilden av kvinnan som svag kan spilla över på hur utomstående ser på trovärdigheten av hennes utsagor. I följande citat från tråden *Ömsesidigt partnervåld* försvarar användaren sitt val att inte polisanmäla en situation där fysiskt våld förekommer:

T1, Användare 1: Jag kan inte vara helt säker [på att fysiskt våld förekommer], men flickvännen hävdar det.

Användaren har blivit informerad av kvinnan att hon utsätts för fysiskt våld av sin manliga partner. När användaren blir ifrågasatt varför hen inte gjort en polisanmälan menar hen att flickvännen hävdar att hon utsatts för våld men att användaren själv inte är säker. Användarens argumentation för varför hen valt att inte anmäla händelsen tyder på en misstro gentemot kvinnan. Kvinnans utsaga anses som icke-trovärdig och hennes röst blir svag. Kvinnans ord har ingen vikt varken i förhållande till mannens ord eller i förhållande till utomstående, kvinnans utsaga är hierarkiskt underlägsen mannens (jfr Hirdman 1988, s. 51–52). Att misstro och ifrågasätta kvinnans utsaga i denna situation strider mot resultat från tidigare forskning om svenska allmänhetens uppfattning om vem som troligast blir utsatt för fysiskt våld i partnerrelationer (jfr Alfredsson, Ask & von Borgstede 2016, s. 61). Samtidigt är förhållningssättet som framträder i citatet i enlighet med genussystemets hierarkiska och dikotoma logik (Hirdman 1988, s. 51–52).

6.2.2 Provocerande

Det andra sättet att konstruera den våldsutsatta kvinnan är att på ett eller annat sätt beskylla henne för det våld hon utsätts för. Följande citat från tråden *Fysiskt våldsamt make* beskriver hur den våldsutsatta kvinnan själv kan se på sin situation:

T2, Användare 34: I vecka 25 av min graviditet var det en dag med dålig stämning mellan mig och min man. På kvällen satt vi i sängen och började bråka igen. Jag gjorde något som fick honom väldigt arg och han slog mig rakt över magen.

Den våldsutsatta kvinnan försöker själv bortförklara mannens agerande med att det var hennes fel att det skedde. Hon provocerar fram våldet genom att agera på ett sätt som förargar mannen. Genom att kvinnan agerar provocerande ställs genuskontraktet och i förlängningen genussystemet i obalans eftersom kvinnan inte agerar enligt de normer som är tillskrivna henne (jfr Hirdman 1988, s. 52, 54), det vill säga mjuk, skör och svag (Mattsson 2021, s. 51–52). Genom att provocera mannen bryter kvinnan kontraktet, vilket motiverar mannens kontraktsbrott att utöva våld (jfr Hirdman 2001, s. 89, 91). I citatet syns tendenser till internalisering av våldet då den våldsutsatta själv tar på sig ansvaret för varför våldet uppstod (Lundgren 2012, s. 37). Internaliseringen av våldet tyder på att kvinnan själv är medveten om att hon går emot de normer som är tillskrivna henne och som hon förväntas följa. Mannens våld mot henne förklaras genom att hon brutit genuskontraktet (jfr Hirdman 1988, s. 54). Samtidigt som hon går emot förväntningar om hur kvinnor bör vara så överensstämmer hennes agerande efter våldet med genussystemets normer och hierarki då hon beskyller sig själv och avskriver mannen ansvar från våldshandlingen. Mannen är normen och kvinnan är avvikande (Hirdman 1988, s. 52).

Även följande citat från tråden *Ömsesidigt partnervåld* beskriver kvinnan som orsaken till våldet och är en del av inlägget som startar diskussionstråden där våldet mot kvinnan i relationen förklaras:

T1, Användare 1: Han har utvecklat ett aggressivt och våldsamt beteende som svar på tjejens agerande. Om de hamnar i bråk kan han plötsligt rusa mot henne, hålla fast henne hårt, pressa henne mot väggen eller örfila henne. Det leder ibland till blåmärken. Det är vanligtvis när hon vägrar lämna hans hem som han blir aggressiv, för han vill få ut henne därifrån.

Användaren anser att mannen inte skulle utöva våld mot kvinnan om hon inte provocerade fram det. Användaren externaliserar mannens våld och uppmärksammar inte hans ansvar. Ansvaret för den eskalerade situationen läggs

istället på den våldsutsatta (jfr Lundgren 2012, s. 37). Genom att agera provocerande bryter kvinnan mot könsnormer och mannen kan då uppleva att han är i underläge, vilket kvinnor tidigare har uppgett som anledningar till varför de utsatts för våld i en partnerrelation (Wemrell 2023, s. 164, 166). Återigen anses kvinnans provocerande beteende bryta mot genuskontraktet och mannens våld blir ett försök att återställa balansen och hierarkin (jfr Hirdman 1988, s. 54).

I följande citat från tråden *Ömsesidigt partnervåld* används uttryckligen termen “provocerar” för att förklara våldets uppkomst:

T1, Användare 32: Jag kommer inte att spekulera, som vissa andra gör, men baserat på den information som givits anser jag att kvinnan provocerar fram mannen till misshandel genom sitt agerande och beteende. Visst, man kan välja att slå, men samma sak kan sägas om kvinnans dåliga beteende. Kvinnan väljer att agera som ett svartsjukt och kontrollerande kräk.

Mannens våld mot kvinnan förklaras genom kvinnans beteende, det externaliseras hos mannen (jfr Lundgren 2012, s. 37). Samtidigt lägger användaren något slags ansvar hos mannen då hen menar att han väljer att ta till våld när kvinnan väljer att agera provocerande. Trots resonemanget om mannens ansvar över sitt agerande så är det i slutändan kvinnans ansvar att inte provocera honom till punkten där han måste välja att använda våld eller inte. Detta kan omigen förklaras med att genussystemet ställs i obalans (jfr Hirdman 1988, s. 52).

Det finns dock de som motsätter sig konstruktionen av kvinnan som provokativ vilket framgår i följande citat från tråden *Ömsesidigt partnervåld*:

T1, Användare 15: Killen hävdar att hans våldsamma beteende är en konsekvens av tjejens agerande. Det låter verkligen sjukt, eller hur? Om det vore fallet skulle alla som misshandlar sin partner eller begår övergrepp kunna skylla på att de provocerades till det. Men sanningen är att var och en alltid bär ansvar för sitt eget beteende.

Användaren uttrycker ett ogillande gentemot tankesättet att någon blir provocerad till att utöva våld. Hen påstår att ett sådant tankesätt i sådana fall skulle kunna förklara alla typer av ageranden i alla situationer. Samtidigt stämmer ställningstagandet om att alla bär ett eget ansvar för sitt beteende överens med föregående citat. Skillnaden mellan de båda citatens utgångspunkt är dock att det

föregående citatet utgår ifrån att det i grunden är kvinnans fel att mannen utövar våld, medan det aktuella citatet tar utgångspunkten att det är mannens ansvar att inte utöva våld oavsett om han blir provocerad eller inte. Ur denna synvinkel kan mannens agerande ses som ett brott mot genuskontraktet då han inte längre skyddar kvinnan (jfr Hirdman 2001, s. 85).

Synsättet avviker samtidigt från kontraktets logik då användaren inte godtar mannens agerande trots att kvinnan först brutit mot kontraktet genom att provocera (jfr Hirdman 2001, s. 85). Det innebär att mannens agerande att utöva våld går emot genussystemet samtidigt som kvinnan som provocerande också går emot genussystemet. Att även kvinnan går emot genussystemet gör att mannens våld plötsligt kan ses som berättigat då det utförs eftersom kvinnan bryter det.

Nedan följer ett citat från tråden *Fysiskt våldsam make* vilket går i linje med föregående citat gällande vem som har skulden för våldet:

T2, Användare 48: Tyvärr är det vanligt att kvinnor letar fel hos sig själva för att förklara vad de är med om, och de känner ofta en ovilja att lämna barnets far...

Användaren fördömer mannens våld mot kvinnan och menar att ansvaret inte ligger hos kvinnan. Citatet belyser att kvinnans internalisering av våldet är vanligt förekommande och baserat på medvetenheten om detta kan det antas att användaren implicit menar att våldet inte är orsakat av kvinnan. Däremot har citatet en underliggande anklagande ton gentemot kvinnan i den bemärkelsen att hon bör veta bättre än att stanna i relationen. Trots att användaren inte anser att kvinnan provocerar fram våldet anser hen att kvinnan är ansvarig för att avsluta relationen. Citatet inkluderar även det ofödda barnet och det ansvar kvinnan har gentemot barnet. Något sådant ansvar tillskrivs inte mannen. I användarnas resonemang går det att tyda genussystemets dikotomi mellan kvinnan och mannen gällande ansvar (jfr Hirdman 1988, s. 52). Kvinnan är ansvarig för att avsluta den destruktiva relationen och skydda barnet, mannen avskrivs ansvar för att relationen inte ska fortgå samt ansvar över det gemensamma barnets välmående.

6.2.3 Tolkningsrepertoarer

De två huvudsakliga diskurserna kring den våldsutsatta kvinnan som framkommer i trådarna är att hon är svag eller provocerande. Dock består de av ett flertal olika

tolkningsrepertoarer. Den våldsutsatta som en svag kvinna bygger delvis på tolkningsrepertoaren att hon är i fysiskt underläge jämfört med mannen. Den svaga kvinnan konstrueras även utifrån tolkningsrepertoaren att hon är psykiskt svag och inte står upp för sig själv eller lämnar relationen. Dessa olika tolkningsrepertoarer på individnivå skiljer sig men bidrar ändå till samma diskurs om att den våldsutsatta kvinnan är svag (jfr Bergström & Ekström 2018, s. 267–268). Denna diskurs återfinns även i samhället då utomstående ofta anser att en kvinna som utsätts för våld av en man är i större fara än det omvända (Alfredsson, Ask & von Borgstede 2016, s. 61; Allen & Bradley 2018, s. 383; Sikström et al. 2021, s. 15). Tolkningsrepertoarerna reproducerar även de traditionella normerna om kvinnans underlägsenhet (jfr Hirdman 1988, s. 54).

Den våldsutsatta kvinnan som provocerande bygger främst på en och samma tolkningsrepertoar där kvinnan framkallar mannens utövande av våld. Det pågår dock en diskursiv kamp kring konstruktionen av kvinnan som provocerande då en annan tolkningsrepertoar som framträder i trådarna är att skuldfrågan aldrig ligger hos den utsatta (jfr Foucault 2008, s. 181). En förhandling om subjektpositionering sker gällande kvinnliga våldsutsatta (jfr Bergström & Ekström 2018, s 269).

6.3 Tabubelagd man

Tidigare i analysen diskuterades kvinnliga våldsutsatta utifrån förståelsen att de är svaga. Även manliga våldsutsatta diskuteras utifrån termen svag och att det som man kan anses vara tabubelagt att utsättas för våld i partnerrelationer (jfr Hellgren, Andersson & Burcar 2016; Walker et al. 2020). Citaten under temat är tagna från trådarna *Ömsesidigt partnervåld* (T1) och *Psykiskt våldsamt hustru* (T3) där manliga våldsutsatta beskrivs. Trådstartaren för *Psykiskt våldsamt hustru*, som är den våldsutsatta vars situation diskuteras i tråden, vittnar om synen på manliga våldsutsatta:

T3, Användare 61: Jag var länge osäker på om jag skulle dela med mig innan jag vågade skriva här. Jag kände att jag vill klara det på egen hand men också att ämnet i sig självt är tabubelagt.

Användaren beskriver en rädsla kring att dela med sig av vad han utsatts för och en skam inför att inte vara "stark" eller "kapabel" nog att lösa situationen på egen hand. Då det bryter mot samhällsnormerna att en man utsätts för våld av en kvinna kan det tänkas att rädslan delvis bygger på oro inför omgivningens reaktioner eller icke-reaktioner (jfr Walker et al. 2020, s. 220). Som man och utsatt för våld i partnerrelationer finns en rädsla att mötas med likgiltighet men även misstro (Walker et al. 2020, s. 220) då den manliga normen är att vara stark och dominerande (jfr Hirdman 1988, s. 52; Mattsson 2021, s. 51–52). Tabun kring att vara en man som utsätts för våld av en kvinna kan orsaka rädsla för att berätta om vad som sker, specifikt på grund av våldsutövarens kön (jfr Walker et al. 2020, s. 220) samt att samhällets syn på våld i nära relationer bygger på offerrollen som kvinnlig och förövarrollen som manlig (jfr Alfredsson, Ask & von Borgstede 2016, s. 61; Hellgren, Andersson & Burcar 2016, s. 95; Gunnarsson 2018, s. 11–13; Venäläinen 2020, s. 779).

Bilden av mannen som våldsutsatt utmanas i tråden *Ömsesidigt partnervåld*:

T1, Användare 16: Om en kvinnas enda brist är att vara kontrollerande och svartsjuk, men är underbar på andra sätt, hade jag kunnat älska henne ändå. Man kommer bli ensam om man dömer ut kvinnan på grund av en enda brist.

Användaren uttrycker att svartsjuka och kontroll är petitesser som mannen bör kunna leva med om han vill leva med en kvinna. Till skillnad från en del andra användare i tråden väljer Användare 16 att inte benämna det kvinnan utsätter mannen för som psykiskt våld vilket kan vara en indikation på att mannens utsatthet är normbrytande och därmed onaturligt. Som en stark man bör han kunna ta de dåliga sidorna hos en kvinna för att kunna njuta av de bra sidorna. Våldet mannen utsätts för förminskas samtidigt som han förminskas i sin manlighet på grund av våldsutövarens kön (jfr Walker et al. 2020, s. 220). Användaren indikerar att mannen är svag om han inte kan hantera en svartsjuk och kontrollerande kvinna, han klarar inte av att leda kvinnan och upprätthålla genuskontraktet (jfr Hirdman 2001, s. 86).

Även ett citat från tråden *Psykiskt våldsamt hustru* går i linje med ovanstående citat:

T3, Användare 76: Du måste kunna förlåta och lägga det bakom dig. Som man får du tåla lite och inte vara överkänslig. Tänk vad kvinnor behöver stå ut med, det går inte att jämföra.

Här jämför användaren mäns och kvinnors utsatthet och menar att män ska kunna ta det eventuella våld som de utsätts för. Användaren spelar på att mannen är "överkänslig" vilket antyder att hen ser den aktuella mannen som svag och skör. Dessa egenskaper är normbrytande för mannen då de faller in i normerna för kategorin "kvinna" (jfr Mattsson 2021, s. 51–52). Att ställa mäns och kvinnors utsatthet mot varandra går i linje med den dikotomi som finns inbyggd i genussystemet (jfr Hirdman 1988, s. 52). Eftersom kvinnor utsätts för en rad negativa saker i hemmet och i samhället kan män inte vara utsatta. Vidare kan den rådande samhällsdiskursen göra att mäns utsatthet inte erkänns då den inte synliggör våldet (Gunnarsson 2018, s. 15–16).

En annan användare i tråden *Ömsesidigt partnervåld* menar att mannen inte bör acceptera beteenden från kvinnan som andra beskrivit som småsaker, utan behöver avsluta relationen:

T1, Användare 20: Att bli av med en kvinna som gör hans liv till ett helvete kan vara en befrielse för mannen, men det kan också vara farligt för honom att göra slut. Han behöver stöd eftersom hon kan vara farlig om han försöker avsluta relationen. Eftersom hon redan har visat att hon är svartsjuk, kontrollerande och gränslös så är det svårt att veta vad hon gör om relationen ifrågasätts.

Citatet konstruerar mannen som svag i en annan bemärkelse än tidigare. Mannen uppmanas till att vara stark och lämna relationen men ses som för svag för att lämna på egen hand. Användaren uppmanar till att söka stöd i att lämna relationen eftersom kvinnan kan vara farlig för mannen. Detta går emot de könsnormer som utgör genussystemet då den svaga mannen är i underläge gentemot den våldsutövande kvinnan (jfr Hirdman 1988, s. 51, 54). Mannen avviker från könsnormen och kan ses som "oriktig" (jfr Mattsson 2021, s. 170).

Ett annat citat som konstruerar våldsutsatta män som svaga är följande från tråden *Ömsesidigt partnervåld* där en användare tar upp exempel på våldsutsatta män i sitt eget liv:

T1, Användare 23: Jag känner några män som fastnat i destruktiva relationer med partners som varit extremt svartsjuka och kontrollerande, och ingen av dem mådde bra. Någon av männen stannade mest för att slippa bli ensam och en annan gjorde slut flera gånger men hon hotade med självmord varje gång. Det tog år för hans nära och kära att få honom att fatta att han inte ansvarade över hennes liv och att självmordshot är lika oacceptabelt och allvarligt som andra sorters hot och han lyckades till slut lämna. Nu har hon en ny kille som hon antagligen behandlar som en dörrmatta.

Exemplen i citatet visar situationer där män varit svaga som inte lämnat relationen på grund av rädsla för ensamhet eller för rädsla av vad kvinnan skulle tänkas göra. Mannens svaghet handlar om att inte lyckas bryta sig fri, att bli kontrollerad och dominerad av en kvinna (jfr Hirdman 1988, s. 51, 54). Citatet avslutas med att en av de destruktiva kvinnorna har en ny relation där användaren antar att hon behandlar den nya mannen lika illa som i den tidigare relationen. Påståendet antyder att även den nya mannen är svag som låter sig behandlas illa och inte står upp för sig själv, vilket blir extra påtagligt då metaforen "dörrmatta" används för att beskriva mannen. Användandet av "dörrmatta" tyder på förlöjligande av mannen som utsatt vilket även kan ses som ett förlöjligande av våldet och att det då inte blir erkänt som våld (jfr Gunnarsson 2018, s. 15–16; Walker et al. 2020, s. 220).

Följande citat från tråden *Psykiskt våldsam hustru* anspelar också på mannens svaghet när han inte lämnar relationen:

T3, Användare 72: Du ska inte acceptera att bli behandlad som skit av din fru, det är inte rätt mot dina barn. De blir ju lidande av sin mammas beteende eftersom det går ut över dem också. Det är ditt ansvar som pappa att skydda dina barn från deras mammas beteende och skydda dem från att bevittna hur illa hon behandlar dig.

I detta fall konstrueras mannen som svag på grund av att han inte lämnar relationen men även på grund av att han inte skyddar sina barn. Mannen är svag i den bemärkelse att han låter sig själv behandlas illa och möjliggör kvinnans beteende genom att stanna med henne. Vidare är han svag eftersom hans val att inte lämna kvinnan påverkar barnen som både själva blir utsatta för kvinnans våld samt ser sin pappa bli utsatt och ser honom därmed svag. Mannen blir dominerad

av kvinnan och anpassar sig efter henne samtidigt som han låter andra se att han blir dominerad vilket kan anses som ett förminskande av hans maskulinitet (jfr Walker et al. 2020, s. 220). Att detta scenario hotar mannens maskulinitet kan förklaras genom att dynamiken i relationen är omvänd gentemot genussystemets logik (jfr Hirdman 1988, s. 51–54).

I tråden *Psykiskt våldsamt hustru* frågar sig en användare hur mottaglig den våldsutsatta mannen är för de råd han ges i tråden:

T3, Användare 93: Är du kapabel att ta till dig och agera på de råd du fått? Jag är tveksam eftersom du har hört det förut från andra vilket inte verkar ha hjälpt. Om du inte ens agerar när nära och kära säger till dig, vad är då sannolikheten att det skulle hjälpa att främlingar på internet säger till dig? Jag tror att du behöver professionell hjälp, dels för att inse hur sjukt hennes beteende är och dels för att hitta kraft att göra något åt det. Jag rekommenderar dig att boka samtalsterapi för att hitta styrka att göra något åt situationen.

Mannen har blivit rådd av närstående samt flertalet användare som deltagit i diskussionstråden att han måste lämna relationen. Trots att han länge fått höra från närstående att han bör avsluta relationen har det inte skett och användaren menar att sannoliken för att mannen ska lyssna på användarna är liten. Användaren insinuerar att mannen är för svag för att göra något åt det våld han lever med, så pass svag att inte ens närstående kan hjälpa honom. Vidare ges rådet att söka professionell hjälp då användaren tror att det är vad som krävs för att mannen ska klara av att lämna den våldsutövande kvinnan. Här ses mannens passivitet som en svaghet vilket kan motiveras genom att det går emot den maskulina normen att vara stark och dominerande (jfr Hirdman 1988, s. 54; Mattsson 2021, s. 51–52). Passivitet är enligt genussystemets dikotoma logik och genuskontraktet en kvinnlig egenskap då mannen är dominant och ledande (jfr Hirdman 1988, s. 54; Hirdman 2001, s. 86). Mannen är svag som inte återtar kontrollen från kvinnan då relationen har ombytta roller i förhållande till det ideala genuskontraktet eftersom hon leder och han följer (Hirdman 2001, s. 86). Samtidigt uppmanas mannen till att söka hjälp vilket kan ses som en vilja att bryta tabun kring våldsutsatta män för att öka möjligheten till adekvat stöd och göra det mindre stigmatiserat att vara våldsutsatt som man (jfr Hellgren, Andersson & Burcar 2016, s 95; Walker et al. 2020, s. 220)

Två andra användare i tråden *Psykiskt våldsam hustru* konstruerar mannen som svag då han låter kvinnan utöva våld men de uppmanar inte mannen att lämna relationen:

T3, Användare 64: Du måste sätta ner foten och visa vart skåpet ska stå. Säg ifrån och de gånger hon tar till med våld får du försvara dig fysiskt.

T3, Användare 85: Så fort hon börjar bete sig illa ska du vända henne ryggen för att markera att du inte tänker lyssna. Du ska distansera dig direkt, masa inte! Säg till henne att du går ut men säg inte vart, ta en promenad och skaka av dig hennes ord. Andas och bygg upp styrka mot henne. Hennes respektlöshet ska bara rinna av dig och vad du än gör, låt henne inte äga dig. Det har hon redan gjort för länge.

Båda användarna anser att mannen bör göra motstånd vilket tyder på att han ses som svag när han är passiv. Att mannen bör göra motstånd reflekterar även tidigare forskning om att män inte fullt ut vill uppfattas som offer eftersom det förknippas med kvinnliga normer (jfr Hellgren, Andersson & Burcar 2016, s 95). Det första citatet uppmanar till protester och fysiskt självförsvar. Även det andra citatet uppmanar till protester men även att mannen ska bygga upp sin mentala styrka för att stå emot kvinnans psykiska våld. Det andra citatet lägger vikt vid att kvinnan "äger" mannen och att det är något han måste få slut på. I båda citaten uppmanas mannen implicit att ta tillbaka dominansen i förhållandet men han uppmanas inte att lämna. Det kan bero på att användarna anser att alternativet att lämna återigen visar svaghet hos mannen och att det enda sättet för honom att ses som stark och därmed maskulin återigen är att han återställer genuskontraktet så att det följer det etablerade genussystemet där "män" dominerar "kvinnor" (jfr Hirdman 1988, s. 51–54).

Det finns dock de som motsätter sig konstruktionen av den våldsutsatta mannen som svag. I följande citat från tråden *Psykiskt våldsam hustru* uppmanar användaren mannen till att vara *stark* genom att berätta om vad han varit med om och be om hjälp:

T3, Användare 62: Du är stark som har tagit steget att börja prata om vad du varit med om!

Ytterligare en användare från samma tråd instämmer:

T3, Användare 67: Det finns hjälp att få även för män, så sök! Du är inte svag som ber om hjälp när du behöver, det är både klokt och starkt.

Här säger användarna uttryckligen att mannen inte är svag utan att han genom att blotta det han tror är en svaghet så visar han hur stark han faktiskt är. Att se mannen som stark på grund av att han ber om hjälp att ändra på situationen kan ses som ett sätt för honom att återfå kontroll över sitt liv, det vill säga att han inte låter sig domineras och styras av andra, vilket kan ses som en del av den manliga normen i Hirdmans (1988, s. 54) genussystem. Återigen kan uppmaningarna om att söka hjälp eller våga prata om utsattheten ses som en vilja att bryta tabun och stigmatiseringen kring våldsutsatta män (jfr Hellgren, Andersson & Burcar 2016, s 95; Walker et al. 2020, s. 220)

6.3.1 Tolkningsrepertoarer

Många användares tolkningsrepertoarer i konstruktionen av våldsutsatta män bygger på avvikandet från maskulina normer då de ses som svaga. Hur männens svaghet konstrueras varierar dock mellan att han är svag som "låter sig själv utsättas" för våld och inte står upp för sig själv samt att han är svag som inte lämnar relationen. Genom konstruktionen av de våldsutsatta männen som svaga förstärks den stereotypa bilden av att män alltid ska vara starka och dominerande (Venäläinen 2020, s. 782–783). Diskursen kring våldsutsatta gör att männen inte anses vara legitima offer vilket eventuellt bidrar till att de inte kategoriserar sig själva som det heller (jfr Gunnarsson 2018, s. 11–13; Hellgren, Andersson & Burcar 2016, s 95).

En annan tolkningsrepertoar framträder samtidigt där männen uppmuntras till att berätta om våldet och söka hjälp. Genom att göra det ses de som starka eftersom de tar ansvar över sin situation och vågar vara normbrytande. Det sker en diskursiv kamp om konstruktionen av mannen som svag samtidigt som det pågår en kamp mellan diskursen om den svaga mannen som helhet och diskursen där mannen konstrueras som stark eftersom han vågar vara normbrytande (jfr Foucault 2008, s. 181–182). Den rådande diskursiva kampen visar hur genussystemets könsnormer kan vara konstanta i att mannen bör vara stark men att mannens styrka kan mätas eller ses på olika sätt beroende på kontext (jfr Hirdman 1988, s. 52). Att män lyfts fram som offer för partnervåld går dock i strid

mot genussystemet då det krävs att män erkänns som offer vilket går emot de traditionella manliga normerna. Vidare kan de våldsutsatta män själva, trots utomståendes konstruktioner av dem som offer, motsätta sig den subjektsposition som en sådan diskurs tillskriver dem (jfr Bergström & Ekström 2018, s. 269).

6.4 Sjuklig kvinna

I diskussionstrådarna *Ömsesidigt partnervåld* (T1) och *Psykiskt våldsamt hustru* (T3) beskrivs kvinnliga våldsutövare. I båda trådarna framställs hon som sjuk eller avvikande från normen. I följande citat från tråden *Ömsesidigt partnervåld* jämförs den våldsutövande kvinnans och den våldsutövande mannens beteende:

T1, Användare 14: Hon är så sjuk själv i svartsjukan att det verkar osannolikt att hon ska kunna sluta bete sig på det sättet självmant. Killen å andra sidan försvarar sig bara (fast på ett väldigt olämpligt sätt!), så han är nog lite mer psykiskt hälsosam än henne.

Det framgår att användaren anser att kvinnan inte är frisk och att hon har dålig självinsikt. Både kvinnan och mannen anklagas för att göra fel. Det finns dock en skillnad i hur de framställs då kvinnan beskrivs som "sjukare" än mannen. Användarens fokus riktas mot kvinnans beteende som avvikande från normen, möjligtvis för att rollerna för mannen och kvinnan enligt genussystemet skiftats där kvinnan plötsligt förtrycker mannen (jfr Hirdman 1988, s. 52). Genom att konstruera kvinnan som "sjukare" reproduceras könsbundna diskurser om offerskap och våld, där mannen inte ses som ett offer på samma sätt som om det varit en kvinna som var utsatt eftersom kvinnans beteende i det aktuella fallet upplevs så pass avvikande från könsnormer (jfr Gunnarsson 2018, s. 15–16). Samtidigt framhävs den hierarkiska mekanismen i genussystemet då kvinnan beskrivs som "mer sjuk" jämfört med mannen. Hierarkiskt sett är mannen över kvinnan eftersom han är "friskare" samt utgångspunkten för samhällsnormen (jfr Hirdman 1988, s. 51).

Även i andra citat från tråden *Ömsesidigt partnervåld* beskrivs både mannen och kvinnans beteende som negativt men fokuset riktas främst mot hur "sjuk" kvinnan är:

T1, Användare 24: Båda uppvisar dåligt beteende, men hans agerande verkar mer förståeligt medan hon verkar vara en sjuk person. Hon är manipulativ, extremt svartsjuk, hotfull och vägrar att lämna bostaden.

I citatet sker en dikotomisering där kvinnan ses som sjuk medan mannen inte ses som sjuk (jfr Hirdman 1988, s. 52). Kvinnans dåliga beteende förklaras med hjälp av att hon är sjuk medan mannens dåliga beteende är berättigat på grund av att kvinnan är sjuk. Om en ser situationen som är utgångspunkt för diskussionstråden som att kvinnan är våldsutövare och mannen är våldsutsatt så förklaras situationen som något som kan liknas vid en "omvänd" normaliseringsprocess. Här internaliseras våldet hos den våldsutövande kvinnan istället för den våldsutsatta, det vill säga att ansvaret för våldet läggs hos den våldsutövande (jfr Lundgren 2012, s. 37).

Användaren i följande citat från tråden *Ömsesidigt partnervåld* stämmer in i bilden av kvinnan som sjuk:

T1, Användare 28: Hon är inte bara knäpp, hon är störd på riktigt och det hon gör är långt ifrån acceptabelt.

I citatet används ord som "knäpp" och "störd" vilket indikerar att användaren anser att kvinnan inte är psykiskt "frisk". Genom användningen av dessa termer konstrueras kvinnan som avvikande från sociala normer för vad som uppfattas som accepterat beteende (jfr Allen & Bradley 2018, s. 373). Återigen förklaras kvinnans agerande genom att konstruera henne som avvikande (jfr Hirdman 1988, s. 52).

När en användare i tråden *Ömsesidigt partnervåld* menar att män inte kan vara så "petiga" att de väljer bort en kvinna endast på grund av att hon är kontrollerande och svartsjuk får hen följande respons:

T1, Användare 9: Det handlar inte om att bara vara "petig". Jag känner en man som levt med en helt sjukligt svartsjuk kvinna (förmodligen med någon psykisk störning) och han var tvungen att filma sin resa till och från jobbet varje dag så hon kunde kolla att han inte tittade på andra kvinnor. Det var bara en av många störda saker hon gjorde.

Användaren menar att dessa egenskaper inte är några petitesser som går att förbise. Vidare beskrivs en situation som exempel på hur kvinnans svartsjuka och kontrollerande beteende påverkar mannen. Användaren beskriver kvinnan som “sjukligt svartsjuk” och menar att hennes beteende kan förklaras med hjälp av en “psykisk störning”. Att kvinnans svartsjuka och kontroll resulterar i att hon dominerar mannen går inte i linje med hierarkin i genussystemet och de samhällsnormer som tillskrivs “man” och “kvinna” (jfr Hirdman 1988, s. 52). Att en kvinna avviker från genussystemet och genuskontraktet ses som så pass onaturligt att det måste finnas en förklaring, vilket i detta fall är att hon är psykiskt sjuk. Det kan även tänkas att kvinnan konstrueras som sjuk och avvikande för att avskriva mannens ansvar i misslyckandet att dominera kvinnan. Genom att placera skulden för våldet på kvinnans sjuklighet upprätthålls den rådande könsmaktsordningen då mannens offerskap förminskas (jfr Venäläinen 2020, s. 782–783).

Även i tråden *Psykiskt våldsamt hustru* konstrueras kvinnan som avvikande:

T3, Användare 95: Rädda dig själv och låt dina barn slippa sin mammas diagnos (för det borde vara tydligt för alla att hon har en).

Användaren uttrycker att förklaringen till varför kvinnan utövar våld är för att hon har en diagnos. Vilket typ av diagnos framkommer inte men det är tydligt att användaren anser att den gör kvinnan instabil. Användaren indikerar även att kvinnan inte är bra för sina barn på grund av den påstådda diagnosen vilket gör henne avvikande som både kvinna och mamma (jfr Hirdman 1988, s. 52).

Ytterligare ett citat från tråden *Psykiskt våldsamt hustru* använder barnen som argument för att lämna relationen:

T3, Användare 91: Lyssna på det dina barn säger och ta steget att separera. Du vågar äntligen berätta om detta är din startsignal, och nu är det dags att börja ta dig mot målet vilket är ett liv utan din narcissistiska fru. Du får en ny chans till livet, och det är helt fantastiskt!

Det finns som sagt förväntningar på kvinnor om hur de bör vara som mammor och flera användare antyder att den aktuella kvinnan inte är en bra mamma. Kvinnans brister som mamma används som ett argument för mannen att lämna henne och

användaren trycker på att även barnen vill detta. Mannen har i denna relation tagit över rollen som den omhändertagande föräldern vilket traditionellt ses som kvinnans roll enligt genuskontraktet (se Hirdman 2001, s. 85). Genom att sätta etiketten narcissist på kvinnan kan våldet göras begripligt eller förklaras med att det beror på en personlighetsstörning snarare än att kvinnan agerar utifrån en position av makt och kontroll eftersom det går emot det rådande genussystemet (jfr Hirdman 1988, s. 52). På så sätt ses våldet som individualistiskt och kan förklaras med att den individuella kvinnan är avvikande istället för att män uppfattas som underlägsna på en strukturell nivå.

En användare i tråden *Ömsesidigt partnervåld* uttrycker upprepade gånger att den kvinnliga våldsutövaren på ett eller annat sätt är psykiskt instabil:

T1, Användare 28: Om rollerna var omvända skulle ingen ha tolererat det här beteendet från det här psykofallet till kvinnan. Hon är uppenbart instabil och jag hoppas innerligt att hon inte skadar någon annan på samma sätt. [...] Som ett psykfall kontrollerar hon varje steg han tar. Det är inte konstigt att han till slut inte klarar av att ta mer och reagerar aggressivt. Den här kvinnan är inte oskyldig. Hon är sjuk och förstör sin partners liv, så jag bryr mig faktiskt inte om hon tar emot en örfil eller två. Hon är en förövare. Kvinnomisshandel är hemskt, men jag talar inte om psyksjuka kvinnor som psykiskt misshandlar sina partners och hotar, för att sedan spela offer när mannen till slut tappar det och blir aggressiv. Hon är inte frisk eller oskyldig på något sätt.

Som nämndes ovan kan våldsutövande kvinnor konstrueras som sjuka eller psykiskt instabila för att förklara våldet då det är avvikande från den kvinnliga normen. I detta fall används konstruktionen av kvinnan som psykiskt sjuk eller instabil för att förklara varför våldet hon utövar inte är acceptabelt samtidigt som hennes kvinnlighet förringas. Genom att kvinnan ses som psykiskt sjuk anses hon inte vara kvinna och därmed anser användaren att det är acceptabelt för mannen att utöva fysiskt våld. Våldsamt beteende hos kvinnor är varken accepterat eller förväntat på samma sätt som det är hos män eftersom det blir dubbelt avvikande, det vill säga att vara kvinna, vilket inte är normen, och att sedan även vara våldsamt vilket också är normbrytande (jfr Hirdman 1988, s 51–52; Hirdman 2001, s. 85; Mattsson 2021, s. 51–52).

En användare från tråden *Psykiskt våldsam hustru* argumenterar för att mannen ska lämna den våldsamma kvinnan av anledningen att hon är sjuk:

T3, Användare 92: Vänta inte, bara lämna. Det här beteendet kommer aldrig bli bättre eftersom hon är en sjuk individ.

Kvinnans sjuklighet används för att beskylla kvinnan för våldet. Användaren menar att mannen bör lämna relationen men utvecklar resonemanget genom att konstatera att kvinnan aldrig kommer att förändras just för att hon är sjuk. Att kvinnan konstrueras som sjuklig går i linje med Hirdmans (1988, s. 51–52) resonemang kring genussystemets dikotomi då kvinnan är mannens motsats och mannen är samhällsnormen.

6.4.1 Tolkningsrepertoarer

De diskursiva konstruktionerna av kvinnor påverkar förståelsen och tolkningen av deras våldsamma beteende. Kvinnliga våldsutövare ses som avvikande vilket gör att de konstrueras med hjälp av tolkningsrepertoarer som trycker på deras psykiska hälsa. Genom att våldsutövande kvinnor konstrueras med hjälp av denna tolkningsrepertoar flyttas fokus från våldet till den psykiska hälsan och resulterar i att kvinnors våld ses som individuellt istället för strukturellt. Genom att konstruera kvinnor som psykiskt sjuka eller mentalt instabila kan de i förlängningen ses som sköra eller svaga mentalt vilket gör att de helt plötsligt passar in i genussystemets könsnorm där kvinnor ses som just sköra och svaga (jfr Hirdman 1988, s. 51–54; Mattsson 2021, s. 51–52). Tolkningsrepertoarerna som synliggörs i analysen stämmer någorlunda överens med varandra och vittnar om en diskurs som reproducerar genussystemets logik (jfr Bergström & Ekström 2018, s. 267).

Tolkningsrepertoarerna som ligger till grund för konstruktionen av den våldsutövande kvinnan är relativt homogena och samstämmiga, det sker alltså inga tydliga diskursiva kamper om diskursen kring kvinnliga våldsutövare (jfr Foucault 2008, s. 181–182). En eventuell orsak till bristen på varierande tolkningsrepertoarer kring kvinnliga våldsutövare kan bero på att kvinnan är dubbelt normbrytande (jfr Hirdman 1988, s. 51–52). Kvinnan är i sig själv normbrytande eftersom mannen är samhällsnormen (ibid.). Vidare är hennes

våldsamma handlingar avvikande från den kvinnliga normen och utomståendes uppfattning av våld i partnerrelationer (jfr Alfredsson, Ask & von Borgstede 2016, s. 61; Gunnarsson 2018, s. 11; Hellgren, Andersson & Burcar 2016, s 95; Hirdman 2001, s. 85–86).

6.5 Hierarkier av våld

Det sista temat, hierarkier av våld, handlar om hur olika typer av våld uppfattas och värderas utifrån situation och kön. Samtliga diskussionstrådar som analyserats har under något skede diskuterat våldets allvar och någon slags rangordning av våld.

I tråden *Fysiskt våldsam make* diskuteras huruvida slaget mot kudden som var lutad mot kvinnans gravidmage kan anses vara våld där två användare inte håller med varandra:

T2, Användare 56: Det räknas inte som våld att slå i en kudde.

T2, Användare 54: Du vet ingenting och det är farligt att du sprider osanningar! Att slå på en kudde eller något annat nära en annan person är en form av våldshandling. Du kan kalla det hot om du vill. Det är straffbart!

Utgångspunkten att slaget mot kudden inte är våld går emot övriga användares syn på situationen. Svaret från Användare 54 visar en tydlig motsättning till det första konstaterandet. Då det första citatet indirekt antyder att slaget inte kan ses som våld förminskas även händelsens allvar vilket utmanar den tidigare forskning som visar att omgivningen tenderar att gradera våld mot kvinnor som allvarligt (Allen & Bradley 2018, s. 383; Sikström et al. 2021, s. 15–16). Om våldet däremot ses som psykiskt våld kan förklaringen till förminskningen av våldet ligga i att det psykiska våldet är svårare att förmedla till utomstående så att de förstår allvaret (Sikström et al. 2021, s. 15). Det andra citatet överensstämmer dock med forskningen om utomståendes syn på partnervåld i situationer där kvinnor utsätts av män då användaren menar att oavsett hur en benämner situationen så finns det en fara för kvinnan som bör tas på allvar (Allen & Bradley 2018, s. 383; Sikström et al. 2021, s. 15–16).

Våldsutsatta har ibland tendens att förminska det våld de utsätts för vilket även kan vara fallet för den våldsutsatta i tråden *Psykiskt våldsam hustru*:

T3, Användare 89: Du skriver att din fru utövar psykisk misshandel, men du nämner också fysisk misshandel. Förminskar du den? I många misshandelsrelationer bryts offret ner till den grad att de inte längre ser verkligheten klart, och istället försvarar och tar på sig skulden för förövaren. Det kallas normaliseringsprocessen, och det är inte konstigt att du känner så efter att ha levt i 20 år i den situationen.

Användaren har noterat den våldsutsattas trivialiserande av det fysiska våld han utsätts för då han främst fokuserar på det psykiska våldet och endast nämner det fysiska i förbifarten. Vidare diskuteras våldets normaliseringsprocess och användaren poängterar att våldsutsatthet över lång tid troligen har gjort att den våldsutsatta inte längre ser våldet för vad det är. Att användaren trycker på den fysiska delen av våldet tyder på att hen ser fysiskt våld som allvarligare än psykiskt våld (jfr Sikström et al. 2021, s. 9). Samtidigt kan den våldsutsattas trivialiserande av det fysiska våldet ses som ett försök att inte vara normbrytande då den manliga normen är att vara stark (jfr Mattsson 2021, s. 51–52). Att som man bli fysiskt övermannad av en kvinna kan ses som tabubelagt då det sätter genussystemet ur balans där kvinnan fysiskt dominerar mannen (jfr Hirdman 1988, s. 54).

Trots att tidigare forskning visade att psykiskt våld tas på mindre allvar än fysiskt våld argumenterade vissa användare för att psykiskt våld var mer skadligt. Ett exempel på detta är följande citat från tråden *Ömsesidigt partnervåld*:

T1, Användare 20: Det är skrämmande att vissa (jag antar främst kvinnor) tar kvinnans sida endast på grund av hennes kön. Att psykiskt misshandla och isolera sin partner är illa, och det finns inget som rättfärdigar det. Att hävda att psykiskt våld är mindre allvarligt än fysiskt våld är nonsens.

Citatet tar upp könets betydelse för förståelsen av våld och ställer fysiskt och psykiskt våld mot varandra då kvinnan utövar psykiskt våld och mannen utövar fysiskt våld. Detta går i linje med diskurser och tolkningar som återfinns i tidigare forskning (jfr Allen & Bradley 2018, s. 383; Sikström et al. 2021, s. 9). Synsätten kritiserar dock av den aktuella användaren som trycker på allvaret i psykiskt våld och menar att andra användare i tråden endast förminskar den typen av våld för att det utförs av en kvinna. På så vis går användaren emot de idéer som ligger till grund för genussystemet då hen inte trivialiserar kvinnans agerande utan ser

henne som en förövare utan att trycka på att hon är avvikande (jfr Hirdman 1988, s. 54; Mattsson 2021, s. 51–52).

Vidare var en återkommande diskussion i tråden *Ömsesidigt partnervåld* könets betydelse för bedömandet av våldets allvar:

T1, Användare 23: En sak har du dock helt rätt i - om rollerna hade varit omvända där han varit svartsjuk, kontrollerande och hotfull, hade hon förmodligen setts som offret, exempelvis om hon med våld försökt få honom att lämna hennes hem. Nu ses han istället som den onda och att det är synd om henne trots att hon beter sig som det största psykofallet.

Användaren menar att kvinnan bör ses som förövare men att så inte är fallet just för att hon är en kvinna som utsätter en man. Det går emot samhällsnormerna och genussystemets grunder då mannen förväntas vara stark och kvinnan förväntas vara svag (jfr Hirdman 1988, s. 54; Mattsson 2021, s. 51–52). Av utomstående ses kvinnan i regel som offer för partnervåld medan en man bör kunna hantera kvinnans försök till kontroll eftersom han är den starka och därmed inte automatiskt uppfattas som offer (jfr Alfredsson, Ask & von Borgstede 2016, s. 61; Hirdman 1988, s. 54; Mattsson 2021, s. 51–52). Genom perspektivet på våldet förstärks konstruktionen av fysiskt våld som allvarligare än psykiskt våld, vilket kan resultera i att psykiskt våld trivialiseras (Sikström et al. 2021, s. 9).

Användaren framhåller att mannen i detta fall ses som en förövare trots att han blir utsatt för hot och kontroll. Det återspeglar uppfattningen om att kvinnors våld mot män inte ses som lika allvarligt som det omvända på grund av rådande könsnormer (jfr Allen & Bradley 2018, s. 373, 383). Därmed motsätter sig användaren genussystemets grundläggande idéer då hen inte förminskar kvinnans handlande. Användaren konstruerar kvinnan som en våldsutövare utan att lägga fokus på att hon är avvikande samt erkänner hennes våldsutövande (jfr Alfredsson, Ask & von Borgstede 2016, s. 61; Sikström et al. 2021, s. 9; Venäläinen 2020, s. 782–783).

En annan deltagare i diskussionstråden *Ömsesidigt partnervåld* menar att det är skillnad på svartsjuka män och svartsjuka kvinnor:

T1, Användare 16: Ni har en skev verklighetsuppfattning, att vara med en sjukligt svartsjuk man är inte detsamma som att vara med en sjukligt svartsjuk kvinna. Många är med rätta rädda för en svartsjuk man. Män är dumma om de väljer bort en annars bra kvinna för sådana beteenden.

Användaren uttrycker att många är, och bör vara, rädda för mäns svartsjuka medan kvinnors svartsjuka är harmlös. Påståendet kan kopplas till genussystemets hierarki då kvinnan är under mannen vilket, utifrån teorin, gör henne till ett lättare offer (jfr Hirdman 1988, s. 54). Att svartsjuka män upplevs som mer hotfulla än svartsjuka kvinnor kan förklaras genom genussystemets hierarkiska logik där mannen dominerar kvinnan. Genom detta perspektiv kan konstruktionen av den svartsjuka kvinnan förklaras som att hon är harmlös eftersom hon är underlägsen mannen (jfr Hirdman 2001, s. 86). Synsättet får även stöd i utomståendes syn på mäns våld mot kvinnan som allvarigare och mer skadligt än det omvända (Allen & Bradley 2018, s. 383; Sikström et al. 2021, s. 9).

I tråden *Ömsesidigt partnervåld* finns både fysiskt och psykiskt våld med i bilden. I följande citat jämförs de och ställs mot varandra:

T1, Användare 32: Det är tragiskt att så många i tråden förminskar kvinnans beteende bara för att mannen ibland är fysisk mot henne genom att hålla fast och ge en och annan örfil. [...] Det är sant att man kan välja att använda fysiskt våld men detsamma kan man säga om kvinnans dåliga beteende. [...] Jag tycker personligen att kvinnan är värst i detta fallet. Det är självklart inte ok med fysisk misshandel men i denna situationen anser jag att det psykiska våldet är värre. [...] Enligt mig är både fysiskt och psykiskt våld lika illa och ska tas på lika stort allvar oavsett vilket kön som utövar det. Dock är sjukligt kontrollbehov och svartsjuka som resulterar i att inte få träffa vänner av motsatt kön på samma nivå som grov fysisk misshandel medan örfilar och att hålla fast är likställt med lätt fysisk misshandel.

Trots att användaren fördömer både fysiskt och psykiskt våld så tenderar hen att rangordna och jämföra dessa. Användaren kommer fram till att det psykiska våldet är värre än det fysiska våldet men menar att det psykiska våldet inte tas på allvar då det utövas av en kvinna, vilket överensstämmer med tidigare citat. Användarens syn på våldets allvar utmanar den tidigare forskningen kring synen

på våld, både gällande den utsattas kön samt typen av våld (jfr Allen & Bradley 2018, s. 383; Sikström et al. 2021, s. 9).

Eftersom kvinnor vanligen ses som offer vid partnervåld (se Alfredsson, Ask & von Borgstede 2016, s. 61) kan det antas att män enligt genussystemets dikotomiska logik bör vara förövare. En användare i tråden *Fysiskt våldsam make* ser på våld som något som utövas av män:

T2, Användare 45: Tyvärr är det svårt att förutse vem som kommer att bli våldsam. Många gånger börjar relationer med snälla och underbara män som senare visar sig vara våldsamma.

Användaren diskuterar mäns förvandling i partnerrelationer från snälla till våldsamma. Diskussionen utgår ifrån att män är våldsutövare vilket ofta är allmänhetens syn på offer och förövare i våldsamma partnerrelationer (Alfredsson, Ask & von Borgstede 2016, s. 61; Gunnarsson 2018, s. 11; Hellgren, Andersson & Burcar 2016, s. 95; Venäläinen 2020, s. 779). Liknande diskussioner har inte återfunnits kring kvinnliga våldsutövare. Det kan exempelvis bero på att mäns dominans är erkänd och etablerad i genussystemet (jfr Hirdman 1988, s. 54). Om liknande diskussioner förs kring kvinnliga våldsutövare tvingas en till att erkänna att kvinna blir den dominerande parten i en relation vilket går emot normer och sätter genussystemet i obalans. Normerna kring män som dominerande visar sig i en del mäns ovilja att identifiera sig som offer för partnervåld (Hellgren, Andersson & Burcar 2016, s. 95). Denna ovilja kan vara bidragande i den bristande uppmärksamheten kring kvinnliga våldsutövare, återigen på grund av att det rådande genussystemets hierarki i sådana fall utmanas (jfr Hirdman 1988, s. 54).

I tråden *Psykiskt våldsam hustru* där mannen utsätts för våld kopplar användaren synen på våldet till parternas kön:

T3, Användare 64: Det är sorgligt att läsa din berättelse. Det verkar som om din situation inte tas på allvar bara för att det är en kvinna som utsätter dig. Jag upplever att hon inte respekterar dig. Det är oroande att våldet har blivit så normaliserat för sig.

Citatet visar en uppgivenhet kring att våldet bagatelliseras på grund av att det är en kvinna som utövar våld mot en man (jfr Gunnarsson 2018, s. 11–13; Walker et al. 2020, s. 220). Återigen sker en rubbning i genussystemet eftersom kvinnan dominerar mannen i relationen (jfr Hirdman 1988, s. 54). Användaren utmanar de kvinnliga och manliga normerna och den dikotomi som genussystemet bygger på där mannen är stark och därför är kvinnan svag, genom att inte förminska det våld mannen utsätts för och erkänna kvinnan som förövare (jfr Hirdman 1988, s. 52; Mattsson 2021, s. 51–52).

En användare i tråden *Psykiskt våldsamt hustru* reagerar på att råden den våldsutsatta mannen får verkar skilja sig från de råd som ges till våldsutsatta kvinnor:

T3, Användare 89: Du borde ringa mansjouren imorgon! Jag förstår inte varför så många föreslår andra alternativ än att lämna relationen. Om en kvinna hade skrivit samma sak om sin man hade reaktionen förmodligen varit annorlunda. Könet borde inte vara avgörande - det viktiga är beteendet. Din fru har misshandlat dig i 20 år!

Många diskussionsdeltagare ger mannen rådet att prata med någon utomstående men långt ifrån alla uppmanar mannen att lämna den våldsutövande kvinnan. Användaren menar att den våldsutövande och den våldsutsattas kön inte borde spela någon roll för hur en ser på våldet men upptäcker att det är något som genomsyrar tråden. Implicit blir råden som ges olika beroende på den våldsutsattas kön vilket stöds av forskning som visar utomståendes tendens att bedömma mäns våld mot kvinnor som allvarligare med kvinnor som mer sannolika offer (Alfredsson, Ask & von Borgstede 2016, s. 61; Sikström et al. 2021, s. 15). Genom att poängtera detta utmanas genussystemets dikotomi där kvinnor ses som offer och därmed måste män vara förövare (jfr Hirdman 1988, s. 52).

6.5.1 Tolkningsrepertoarer

I diskussionen kring våldets rangordning och allvar är kön centralt. Analysen visar tolkningsrepertoarer som reproducerar och förstärker genussystemets strukturella hierarkier (jfr Hirdman 1988, s. 54). Exempelvis blir bristen på allvar kritiserad vid manliga våldsutsatta och det jämförs då med kvinnliga våldsutsatta eftersom

det passar bättre in i de stereotypa könsnormerna (jfr Alfredsson, Ask & von Borgstede 2016, s. 61; Allen & Bradley 2018, s. 383; Gunnarsson 2018, s. 11–13; Sikström et al. 2021, s. 15; Walker et al. 2020, s. 220). Genom jämförandet kritiseras det rådande synsättet samtidigt som det förstärker dikotomin och den binära uppdelningen för vad som är manligt och kvinnligt, samt dess maktrelation inom genussystemet, eftersom synsättet och diskursen återanvänds (jfr Venäläinen 2020, s. 782–783).

Andra användare väljer att kritisera diskursen för våld och kön genom argument som inte samtidigt reproducerar genussystemets normer. Genom att argumentera för könets irrelevans för våldets allvar ses en vilja att ifrågasätta dikotomin mellan manligt och kvinnligt (jfr Hirdman 1988, s. 52). Stereotypa idéer om köns förhållande till makt och våld ifrågasätts och det används alternativa tolkningsrepertoarer som går emot traditionella könsnormer. Genom att kritisera den rådande diskursen som följer traditionella könsnormer och maktrelationer utmanas de strukturella hierarkierna inom genussystemet.

Enligt genuskontraktet bör mannen skydda kvinnan men samtidigt ses det som naturligt för honom att avvika från kontraktet då han inte är beroende av henne på samma sätt som hon är beroende av honom. På så sätt kan mannens våld ses som naturligt i den mening att kvinnan inte upprätthåller sin del av kontraktet att vara följsam vilket kan motivera mannens våld för att exempelvis korrigera henne (jfr Hirdmans 2001, s. 89-95; Wemrell 2023, s. 164, 166). Genom en sådan logik kan mannens våld trots allt ses som normativt medan kvinnans våld ses som icke-normativt då hennes agerande hotar relationen till mannen och hon ställer hela sin tillvaro på spel.

7. Diskussion

7.1 Avslutande diskussion

Genom en diskursanalys av empirin framkom en rad tolkningsrepertoarer för att konstruera den manliga våldsutövaren, den kvinnliga våldsutsatta, den manliga våldsutsatta och den kvinnliga våldsutövaren. De olika tolkningsrepertoarerna hjälper till att svara på frågeställningen *Vilka diskurser skapas kring våldsutövare*

respektive våldsutsatta i partnerrelationer beroende på kön på diskussionsforum på internet? Tolkningsrepertoarer som synliggjordes i konstruktionerna presenterade bilder av våldsutövare och våldsutsatta som analyserades med hjälp av Hirdmans (1988; 2001) teori om genussystemet.

Den manliga våldsutövaren konstrueras som antingen impulsiv och därmed avvikande från genussystemet, eller kontrollerande och i linje med det traditionella genussystemet. Den våldsutsatta kvinnan konstrueras som svag, dels genom att ses som underlägsen mannen vilket är i linje med genussystemets logik, dels för att hon inte förändrar sin situation. En annan tolkningsrepertoar som den våldsutsatta kvinnan konstrueras utifrån är som provocerande vilket, trots kvinnans icke-normativa agerande, ändå går i linje med genussystemet och genuskontraktets logik då mannens våld kan förklaras genom kvinnans olydnad. Genom att konstruera den våldsutsatta kvinnan som provocerande läggs skulden för våldet hos henne istället för hos den våldsutövande mannen. Genom att provocera mannen till våld bryter kvinnan könsnormerna vilket stöds av tidigare forskning kring vad kvinnor upplever orsakar deras manliga partners våldshandlingar (Wemrell 2023, s. 164).

Den våldsutsatta mannen konstrueras som svag i olika bemärkelser då han avviker från genussystemet, men även som stark när han vågar bryta normer och erkänna sig själv som offer. Genom att konstruera den våldsutsatta mannen som stark för att han vågar erkänna sig själv som offer, vilket vissa användare hävdar, utmanas manliga könsnormer och hierarkin genussystemet bygger på (Hirdman 1988, s. 54; Hirdman 2001, s. 93). Konstruktionen av den våldsutsatta mannen utmanar även forskning kring utomståendes uppfattning av vem som är offer i en våldsam partnerrelation, samt forskning som menar att våldsutsatta män inte tas på allvar (jfr Alfredsson, Ask & von Borgstede 2016, s. 61; Gunnarsson 2018, s. 11–13; Hellgren, Andersson & Burcar 2016, s. 95; Walker et al. 2020, s. 220).

Den våldsutövande kvinnan konstrueras i huvudsak som sjuk och avvikande eftersom hon avviker från genussystemet genom våldutövningen. Genom konstruktionen av den våldsutövande kvinnan försvagas bilden av de traditionella könsnormerna där kvinnan är undergiven och svag och hennes aggressivitet erkänns vilket utmanar hierarkin (jfr Hirdman 1988, s. 54; Hirdman 2001, s. 93;

Mattsson 2021, 51–52). Trots erkännandet av kvinnor som våldsutövare förminskas aspekterna av makt och kontroll, eventuellt för att hindra den våldsutsatta mannen från att konstrueras som underlägsen (jfr Hirdman 1988, s. 52). Omgivningens ovilja och de våldsutsatta männen ambivalens att konstruera män som offer stöds av den tidigare forskningen och motsäger utmanandet av manliga våldsutsatta som svaga, vilket nämnts ovan (jfr Gunnarsson 2018, s. 11–13; Hellgren, Andersson & Burcar 2016, s. 95; Walker et al. 2020, s. 220).

Med hjälp av tolkningsrepertoarer besvarades även frågeställningen *Hur påverkar interaktionen mellan forumets deltagare diskursen kring könsnormer och maktrelationer i förhållande till partnervåld?* Användarna som varit delaktiga i de olika diskussionstrådarna på forumet kan på olika sätt anses påverka och bli influerade av diskursen kring könsnormer och maktrelationer i förhållande till partnervåld. Tolkingsrepertoarer som går i linje med genussystemets logiker speglar en rådande diskurs kring kön och makt samtidigt som diskursen reproduceras. Att tolkningsrepertoarer på internetforum reproducerar och förstärker könsnormer och maktrelationer syns även i den tidigare forskningen (se Gunnarsson 2018, s. 11–13; Venäläinen 2020, s. 782–783).

Även andra tolkningsrepertoarer framträder, vilka kritiserar ovanstående diskurs och tenderar att se alternativa sätt att använda genussystemets logik genom att konstruera nya normer för manligt och kvinnligt och därmed gå ifrån en traditionell syn på maktrelationer. Genussystemets och genuskontraktets logiker kan alltså användas för att normalisera och rationalisera partnervåld samtidigt som användandet av logikerna kan befästa och vidmakthålla maktstrukturer och könsnormer. Ett exempel på detta är diskussionerna kring mannens befogenhet att utöva våld samt att kvinnan provocerar fram våldet och då får skylla sig själv vilket reproducerar genussystemets hierarkiska logik och genuskontraktets ramar (jfr Hirdman 1988, s. 54; Hirdman 2001, s. 85).

Något som är viktigt att reflektera över är vem det är som gynnas av de olika tolkningsrepertoarerna och diskurserna. Majoriteten av tolkningsrepertoarerna följer det klassiska genussystemet och det ideala genuskontraktets logiker (jfr Hirdman 1988, s. 51; Hirdman 2001, s. 85). De personer som vinner på de traditionella könsnormer och maktstrukturer som råder inom dessa, det vill säga

de som har makten inom strukturen, är även de som gynnas av tolkningsrepertoarerna. Exempelvis kan den manliga våldsutövarens ageranden rationaliseras och legitimeras som maktutövning med hjälp av genussystemet (jfr Hirdman 2001, s. 85–86). Även diskursen kring den kvinnliga våldsutsatta gynnar den våldsutövande mannen då det faller inom ramarna för traditionella könsnormer (jfr Gunnarsson 2018, s. 11–13; Hellgren, Andersson & Burcar 2016, s. 95; Venäläinen 2020, s. 782–783; Walker et al. 2020, s. 220). Är hon svag upprätthålls genussystemets hierarki och är hon provocerande så bär hon även skulden för våldet (jfr Wemrell 2023, s. 164). Den våldsutsatta mannen kan dock skadas av tolkningsrepertoarerna som stödjer de traditionella könsnormerna och maktstrukturerna eftersom deras offerskap inte erkänns av andra eller dem själva (jfr Gunnarsson 2018, s. 11–13; Hellgren, Andersson & Burcar 2016, s. 95; Venäläinen 2020, s. 782–783; Walker et al. 2020, s. 220).

Samtidigt visar studien att det sker en diskursiv kamp kring konstruktionerna av våldsutsatta, våldsutövare och hierarkier av våldet. Det tyder på att rollerna och normerna inom Hirdmans (1988) genussystem inte är definitiva. Det finns utrymme för förändring och omdefinitioner, vilket kan anses gynna de som strävar efter förändring, exempelvis de kvinnor som inte gynnas av rådande hierarkier och maktrelationer, samt våldsutsatta män som negligeras. Något som dock är anmärkningsvärt är att det inom alla teman sker en diskursiv kamp kring konstruktionen av den våldsutsatta och den våldsutövande, förutom inom temat för kvinnliga våldsutövare där diskursen är relativt homogen. Det tyder på att trots olika syn på våldsutsatta och våldsutövare i partnerrelationer så är våldsutövande kvinnor så pass avvikande att det i nuläget inte finns några tolkningsrepertoarer som kan förstå kvinnan som något annat än sjuk. Genom att konstruera henne som avvikande blir våldet individualistiskt snarare än strukturellt eftersom det då krävs ett erkännande av att kvinnor kan ha strukturell makt gentemot män.

I avsaknaden av en diskursiv kamp kring kvinnliga våldsutövare synliggörs tendenser att dra sig till diskurser som exponeras av Hirdmans (1988) genussystem, även i försök att utmana dem. Det kan bero på att föreställningar om manligt och kvinnligt är så pass djupt rotade i samhället att även utmanande diskurser influeras av dem. Partnervåld är nära kopplat till övergripande kulturella och sociala normer som påverkar makt och kön då partnervåld inte är ett isolerat

fenomen från resterande samhälle. Därav blir kampen om nya konstruktioner maktrelationer inom partnervåld en del av en större kamp för en grundläggande förändring av diskurser i samhället.

Trots att resultatet av studien inte kan generaliseras för hela det svenska samhället så ger det en inblick i människors uppfattning av partnervåld. Resultatet pekar ut tendenser för hur partnervåld konstrueras och öppnar upp för vidare undersökningar på andra arenor inom samma ämne. Den diskursiva kampen som utspelar sig på internetforumet visar att förändring av bilden av partnervåld kan ske och att det finns möjlighet till en samhällsdebatt kring konstruktionerna av våldsutövare och våldsutsatta.

Studien visar ett helhetsperspektiv för både våldsutsatta och våldsutövare, vilket den tidigare forskningen inte har då de ofta haft ett ensidigt fokus. Studien fokuserade på maktrelationer inom partnervåld vilket endast är en aspekt av maktrelationer i samhället. Andra arenor och fenomen i samhället kan se annorlunda ut gällande maktrelationer. Maktrelationer kan ta sig olika uttryck beroende på kontext och det kan vara av vikt att undersöka huruvida mekanismerna som upprätthåller partnervåld är unika för det specifika fenomenet eller speglar bredare hierarkier och samhällsstrukturer.

7.2 Förslag till framtida forskning

Den aktuella studien har visat att det finns en rad tolkningsrepertoarer som påverkar konstruktionen och förståelsen av våldsutsatta och våldsutövare i partnerrelationer och att kön och makt spelar en central roll. I 5 kap 11 § SoL återspeglas konstruktionen av våldsutsatta då kvinnor nämns specifikt vilket är ett tydligt exempel på hur socialt arbete påverkas nationellt av konstruktionen av våldsutsatta och våldsutövande. Synen på våldsutövare och våldsutsatta påverkar hur socialtjänsten arbetar med våld i nära relationer, samt deras möjligheter till insatser eftersom problematiken kan uppfattas som könsbunden (jfr Mattsson 2021, s. 170–173). Vidare studier inom ämnet behövs för att få insikt kring hur konstruktioner av våldsutsatta och våldsutövare påverkar socialt arbete. Exempel på en studie är att undersöka hur socialsekreterare konstruerar våldsutövare och våldsutsatta för att få en förståelse för hur det påverkar socialsekreterares bild av och arbete med våld i nära relationer.

För att fördjupa förståelsen kring konstruktionen av våldsutsatta och våldsutövare kan en intervjustudie med forumsdeltagare göras. Genom att intervjua deltagare om deras upplevelser av diskussioner de varit aktiva i, deras tankar, tolkningar och perspektiv, kan djupare kunskap för deras konstruktioner och tolkningsrepertoarer inhämtas. Det är även av intresse att undersöka deltagarnas tankar kring anonymitet på forum. Hur deltagarna förhåller sig till för- och nackdelar med anonymitet är en relevant fråga då det kan påverka hur en uttrycker sig vilket inte har undersökts i större utsträckning i relation till diskurser kring våld i nära relationer.

Referenser

Addington, Lynn A. & Suzanne E. Perumean-Chaney (2014) Fatal and Non-Fatal Intimate Partner Violence: What Separates the Men From the Women for Victimizations Reported to Police? *Homicide Studies*, 18 (02): 196–220.

Ahrne, Göran & Peter Svensson (2022) Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen. I: Ahrne, Göran & Peter Svensson (red.). *Handbok i kvalitativa metoder*. 3:e uppl. Stockholm: Liber.

Alfredsson, Helen, Karl Ask & Chris von Borgstede (2016) Beliefs about intimate partner violence: A survey of the Swedish general public. *Scandinavian Journal of Psychology*, 57 (1): 57–64.

Allen, Eric & Mindy S. Bradley (2018) Perceptions of Harm, Criminality, and Law Enforcement Response: Comparing Violence by Men Against Women and Violence by Women Against Men. *Victims & Offenders*, 13 (3): 373–389.

Alstam, Kristina (2016) *Parents, power, poverty – On choice and responsibility in two parental communities*. Diss. Göteborg: Göteborgs universitet.

Andrus, Jennifer (2023) Indexicality and ideology in narratives about intimate partner violence. *Text & Talk*, 43 (4): 429–448.

Berg, Martin (2022) Deltagande netnografi. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.). *Handbok i kvalitativa metoder*. 3:e uppl. Stockholm: Liber.

Berg, Martin (2015) *Netnografi – att forska om och med internet*. Lund: Studentlitteratur.

Berger, Peter L. & Thomas Luckmann (1967) *The social construction of reality. A treatise in the sociology of knowledge*. New York: Anchor Books.

Bergström, Göran & Kristina Boréus (2018) Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys. I: Göran Bergström & Kristina Boréus (red.). *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 4:e uppl. Lund: Studentlitteratur.

- Bergström, Göran & Linda Ekström (2018) Tre diskursanalytiska inriktningar. I: Göran Bergström & Kristina Boréus (red.). *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 4:e uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Boréus, Kristina (2022) Texter i vardag och samhälle. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.). *Handbok i kvalitativa metoder*. 3:e uppl. Stockholm: Liber.
- Boréus, Kristina & Charlotta Seiler Brylla (2018) Kritisk diskursanalys . I: Göran Bergström & Kristina Boréus (red.). *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 4:e uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Bryman, Alan (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3:e uppl. Stockholm: Liber.
- Börjesson, Mats (2003) *Diskurser och konstruktioner. En sorts metodbok*. Lund: Studentlitteratur.
- Börjesson, Mats & Eva Palmblad (2007) *Diskursanalys i praktiken*. Malmö: Liber.
- Clemens, Annika (2024) *Bemöter LVU-kampanjen på sociala medier*.
<https://akademikern.se/bemoter-lvu-kampanjen-pa-sociala-medier/> [Hämtad: 2024-05-07].
- Edley, Nigel (2001) Analysing Masculinity: Interpretative Repertoires, Ideological Dilemmas and Subject Positions. I: Margaret Wetherell, Stephanie Taylor & Simeon J Yates. (red.) *Discourse as data: a guide for analysis*. London: Sage.
- Erčulj, Vanja Ida & Tinkara Pavšič Mrevlje (2023) Women in Need—The Nature of Social Support in an Online Community. *Behavioral Science*, 13 (9): 726–739.
- Foucault, Michel (2008) *Diskursernas kamp*. Eslöv: Brutus Östlings bokförlag Symposion.
- Foucault, Michel (1987) *Övervakning och straff: fängelsets födelse*. Lund: Arkiv.
- Gunnarsson, Lena (2018) “Excuse Me, But Are You Raping Me Now?” Discourse and Experience in (the Grey Areas of) Sexual Violence. *Nordic Journal of Feminist and Gender Research*, 26 (1): 4–18.

- Hansson, Karin, Malin Sveningsson & Hillevi Ganetz (2021) Organizing Safe Spaces: #MeToo Activism in Sweden. *Computer Supported Cooperative Work (CSCW)*, 30 (5–6): 651–682.
- Hellgren, Louise, Hanna Andersson & Veronica Burcar (2016) ”Du kan ju inte bli slagen av en tjej liksom” – en studie av män som utsatts för våld i nära relationer. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 22 (1): 82–99.
- Hirdman, Yvonne (2001) *Genus – om det stabilas föränderliga former*. 2:a uppl. Malmö: Liber.
- Hirdman, Yvonne (1988) Genussystemet – reflexioner kring kvinnors sociala underordning. *Kvinnovetenskaplig tidskrift*, 3: 49–63.
- Internetstiftelsen (2024) Internets möjligheter. <https://internetstiftelsen.se/guide/introduktion-till-internet-for-aldre/internets-mojligheter/> [Hämtat: 2024-05-12].
- Justesen, Lise & Nanna Mik-Meyer (2011) *Kvalitativa metoder. Från vetenskapsteori till praktik*. Lund: Studentlitteratur.
- Jämställdhetsmyndigheten (2022) *Våldsförebyggande satsningar ger resultat – Uppföljning av det jämställdhetspolitiska delmålet om att mäns våld mot kvinnorna ska upphöra 2017–2021*. Göteborg: Jämställdhetsmyndigheten.
- Karlsson, Nadja, Marisol Lila, Enrique Gracia & Maria Wemrell (2021) Representation of Intimate Partner Violence Against Women in Swedish News Media: A Discourse Analysis. *Violence Against Women*, 27 (10): 1499–1524.
- Klarare, Anna, Tommy Carlsson & Elisabet Mattsson (2022) Belonging to a community of care: Mothers’ experiences of online peer support groups for parents having lost a child with congenital heart defects. *Death Studies*, 46 (7): 1741–1749.
- Li, Siyue & Bo Feng (2015) What to Say to an Online Support-Seeker? The Influence of Others’ Responses and Support- Seekers’ Replies. *Human Communication Research*, 41 (3): 303-326.

Lundgren, Eva (2012) *Våldets normaliseringsprocess och andra våldsförståelser*. Stockholm: Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (ROKS).

Mattsson, Tina (2021) *Intersektionalitet i socialt arbete: teori, reflektion och praxis*. 3:e uppl. Malmö: Gleerups.

Markham, Annette & Elizabeth Buchanan (2012) *Ethical Decision-Making and Internet Research: Recommendations from the AoIR Ethics Working Committee (Version 2.0)*. Tillgänglig: <https://aoir.org/reports/ethics2.pdf> [Hämtad 2024-02-29].

Moser Hällen, Linn & Eveliina Sinisalo (2018a) Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer i en samhällskontext. I: Eveliina Sinisalo & Linn Moser Hällen (red.). *Våld i nära relationer: socialt arbete i forskning, teori och praktik*. 1:a uppl. Stockholm: Liber.

Moser Hällen, Linn & Eveliina Sinisalo (2018b) Socialnämndens handläggning av våld i nära relationer. I: Eveliina Sinisalo & Linn Moser Hällen (red.). *Våld i nära relationer: socialt arbete i forskning, teori och praktik*. 1:a uppl. Stockholm: Liber.

Potter, Jonathan & Wetherell, Margaret (1987) *Discourse and social psychology: beyond attitudes and behaviour*. London: Sage.

Puente-Martínez, Alicia, Hiram Reyes-Sosa, Silvia Ubillos-Landa & Ioseba Iraurgi-Castillo (2023) Social Support Seeking Among Women Victims of Intimate Partner Violence: A Qualitative Analysis of Lived Experiences. *Journal of Family Violence*, s. 1–14.

Ranstorp, Magnus & Linda Ahlerup (2023) *LVU-kampanjen Desinformation, konspirationsteorier, och kopplingarna mellan det inhemska och det internationella i relation till informationspåverkan från icke-statliga aktörer*. Stockholm: Försvarshögskolan.

Rennstam, Jens & David Wästerfors (2015) *Från stoff till studie – Om analysarbete i kvalitativ forskning*. Lund: Studentlitteratur.

Robinson, Ceit & Rachael Pond (2019) Do online support groups for grief benefit the bereaved? Systematic review of the quantitative and qualitative literature. *Computers in Human Behavior*, 100: 48–59.

Samhällsvetenskapliga fakulteten (2023) *Riktlinjer för behandling av personuppgifter i examensarbeten vid Samhällsvetenskapliga fakulteten*. Lund: Lunds universitet.

SFS 2001:453. *Socialtjänstlag*.

Sikström, Sverker, Mats Dahl, Hannah Lettmann, Anna Alexandersson, Elena Schwörer, Lotta Stille, Oscar Kjell, Åse Innes-Ker, Leonard Ngaosuvan (2021) What you say and what I hear—Investigating differences in the perception of the severity of psychological and physical violence in intimate partner relationships. *Plos One*, 16 (8): 1–21.

Socialstyrelsen (2023) *Våld i nära relationer. Handbok om socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Sohlberg Peter & Britt-Marie Sohlberg (2019) *Kunskapens former. Vetenskapsteori, forskningsmetod och forskningsetik*. 4 uppl. Stockholm: Liber.

Svenskarna och internet (2024) Sociala medier.

<https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2023/sociala-medier/> [Hämtad: 2024-05-12].

Venäläinen, Satu (2020) Reversing Positions: Constructions of Masculine Victimhood in Online Discussions about Intimate Partner Violence Committed by Women. *Men and Masculinities*, 23 (3-4): 772–787.

Vetenskapsrådet (2017) *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Walker Arlene, Kimina Lyall, Dilkie Silva, Georgia Craigie, Richelle Mayshak, Beth Costa, Shannon Hyder & Ashley Bentley (2020) Male Victims of Female-Perpetrated Intimate Partner Violence, Help-Seeking, and Reporting Behaviors: A Qualitative Study. *Psychology of Men & Masculinities*, 21 (2): 213–223.

Wemrell, Maria (2023) Stories of Backlash in Interviews With Survivors of Intimate Partner Violence Against Women in Sweden. *Violence Against Women*, 29 (2): 154–184.

Wetherell, Margaret & Jonathan Potter (1992) *Mapping the Language of Racism: discourse and the legitimation of exploitation*. New York: Columbia University Press.

Winther Jørgensen, Marianne & Louise Phillips (2000) *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.